

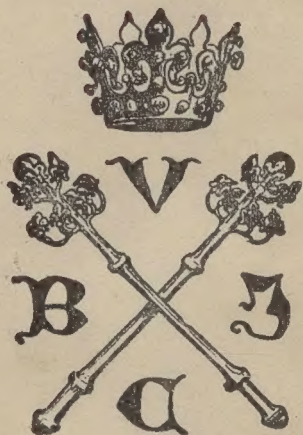

lat.komp.

311040

7

St. Dr. Mag.

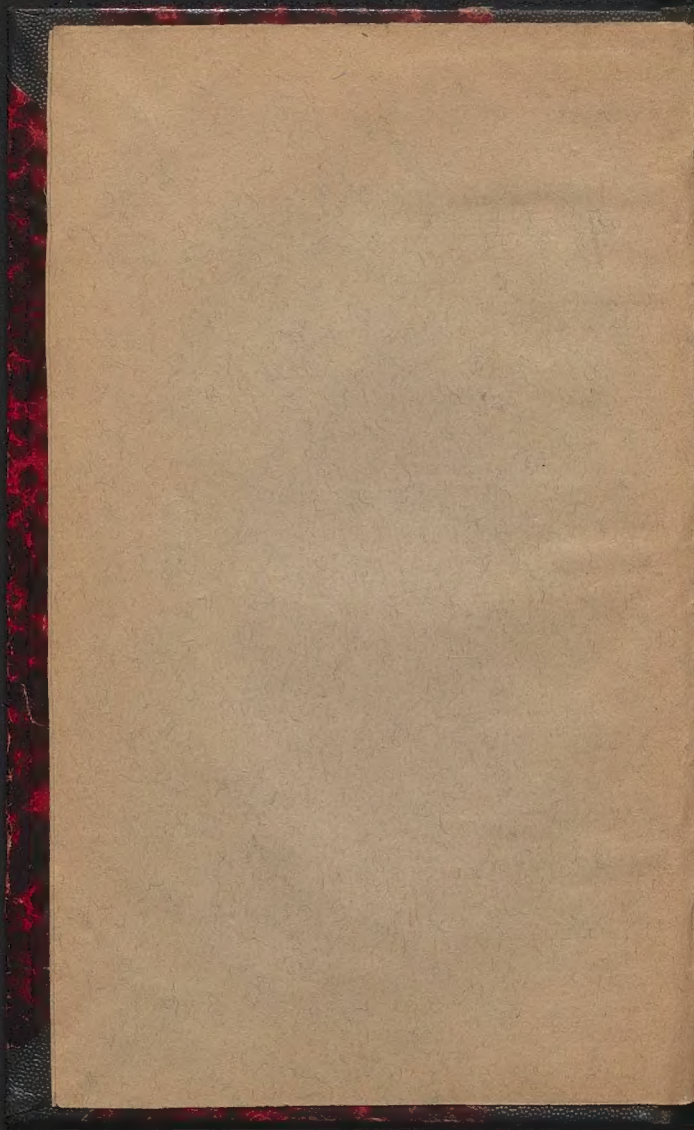

311040

I

St. Dr.

Il. d. 85.

56
es
SIMONIS SIMONIDÆ
POEMATIA AVREA
cum antiquitate comparanda

edita ex Bibliotheca

IOACHIMI MORSI

Accedit

VITA ET OBITVS
MAGNI IOANNIS SAMOSCHI
PATRONI SIMONIDIS.

LVGD. BATAV.
Typis Iacobi Marci

MDCCXIX

TVTA EST ÆGIDE
PALLAS.

311040

T ST. DV.

ILLVSTRISSIMO AC EX-
CELLENTISSIMO

PRINCIPI ET DOMINO,
DOMINO

OCTAVIANO ALEXANDRO,

DVCI PRONSCENSI,

DNO. MEO CLEMENTISSIMO,

IOACHIMVS MORSIVS

SALVTEM ET FELICITATEM
PERPETVAM P.

Beo tempore, PRIN-
CEPS LITERATIS-
SIME, quo Nobilissi-
mus & inusitatâ doctrinâ ce-
leberrimus THOMAS SE-
GHETVS BRITANNVS, an-
te decennium me adhuc admo-
dum adolescentem, & Amplis-
simum virum Dominum Io-
ANNEM VVOWERIVM

)(3 meum,

meum, generis humani, (heu
quondam!) delictum, in pa-
trio nostro solo humanissimè
inviseret, & ex Simonidæis his-
ce, quas Serenissimo tuo nomi-
ni consecratum eo, odis, priores
duas à se editas liberaliter obfer-
ret, de iis in lucem reducendis
semper cogitavi. præcipuè cum
perpaucissima tantum earum
exemplaria typis excusa pro-
diisse, nec vnquam illorum vlla
in Bibliopoliis publicitus exti-
tisse, simul intelligerem. Quod
meum consilium, ecce tibi, vbi
veteri meo, ac quantum est ho-
minum fidissimo familiari,
MARTINO RVARO, quem
ob ingenium sublime, iudicium
acerri-

acerrimum, & variam atque re-
conditam eruditionem, mecum
olim venerabitur posteritas, in-
dicarem: factum ut non tantum
hic illud cum aliis, quos eius-
dem instituti mei participes red-
dideram, mirificè probarit: sed
& cætera benignè suppeditarit,
quæ istis cum vitâ ac obitu lau-
datissimi Z A M O S C I, Patro-
ni SIMONIS SIMONIDIS
clementissimi, adiecimus, quo
me in proposito meo optimo
confirmaret. Aggressus itaque
serio, quod molitus iam pridem
opus, nec diutius invidiosè de-
litescere penes me immortales
Excellentiæ tuæ gentilis labores
passus sum. Feliciter enim tandē

eos, Musis ac Gratiis applaudentibus, sub tuo, Apollinis nostri, faustissimo auspicio, in theatrum literatorum totius terrarum orbis produco. Nam tu præter Regias disciplinas ac Imperatorias artes, non solum eam exotericarum Linguarum peritiam tibi comparasti, ut civem te suum Germani, Belgæ, Angli, Galli, Itali, Hispani, &c. agnoscant: sed & hanc quoque interioris literaturæ singularem scientiam, ut præ ceteris nationis vestræ, eximias authoris nostri dotes, vnicè æstimare queas. Referens planè nobis in universis divinum genitorem tuum, Tartarorum debellatorem fortissi-

tissimum, Senatoremque Re-
gni Poloniae sapientissimum,
quem iam

*---fama vehit trans aequora,transque
remotas*

*Tethyos ambages, Atlanteosque recessus.
Audyt & gelido, si quæ Mæotica pascit
Sub Iove, vel calido si quis coniunctus
in axe*

Nascentem te Nile bibit.

cuius, vbi meliore mihi otio frui
contigerit, familiam potentis-
simam, & maternam SANGVS-
ZOTONAM stirpem antiquissi-
mam, maiorumque vestrorum
egregia facinora, ac propria me-
rita & ornamenta, quæ

--- nec ventura silebunt

*Lustra, nec ignota rapiet sub nube ve-
tustas,*

)? (5 si vitæ

si vitæ meæ fila Lachesis aliquantulum adhuc extenderit, iusto debitoque elogio persequar. Nunc præmittere placuit aurea hæc, ac cum omnibus priscis comparanda Poematia, cultus erga virtutes tuas cœlestes, affectusque mei incredibilis, qualecūq; monumentum: victurum tamen, quemadmodum confido, quamdiu Græcis Latinisque literis honos aliquis in mundo erit. Quod, tu Heros magnanime, pro innatâ pietate à cliente tuo excipe comiter, ac Nestorea, cunctis florens bonis, prosperè vive sæcula, mei in favore perennans.

Festinabam Lugd. Bat. A. C.

MDCXIX. Mens. April.

Ad

AD
CLARISSIMUM VIRVM
DN. IOACHIMVM
MORSIVM

SIMONIS SIMONIDIS

ODARVM ET RELIQVORVM
POEMATVM

Editionem parantem.

Clarissime vir,

 *Est quam rancidos aliquot ver-
sus Albo tuo inscripsissem, tu
me velut opum tuarum prodi-
gus quam plurimis munusculis è littera-
riâ tuâ supellectile depromtis ditasti, &
pariter amicitia tua fores mihi homini
nec litterato, nec tamen litterarum osori
aperuisti. Nunquam certè maiore cum
usura versus meos exposui, & fœnerator
hîc magnus sum, qui pro vilibus istis
mercibus, pectus tuum amicissimum lu-
cratus sum. Quanquam verò is non sum,
qui Critices studio ullam mihi laudem
com-*

comparaverim, tamen semper illos magni
feci, qui cum istis studijs solidam rerum
cognitionem coniunxere. Nempe uti Ho-
mericus ille Iuppiter providè res huma-
nas letis & tristibus attemperat, ita Mu-
sarum Deus Apollo, modo prodesse, modo
delectare amat. quorum alterum præ-
stant accuratioris litteraturæ studia, al-
terum ipsarum rerum scientia. Vtrumq;
feliciter coniunxisti doctissime Morsi.
Cuius rei testimonia indies luculenta præ-
bes, dum modo utiles, modo iucundos, &
vel solâ novitate gratos doctissimorum
virorum libellos, litteras & commenta-
tiones in lucem edis, quæ tenebris pressæ
nec autoribus gloriam, nec tibi gratiam,
nec lectoribus utilitatem aut oblecta-
tionem fœnerare possunt. Nunc verò
dum Editionem paras Odarum & cate-
rorum poematum Simonis Simonida,
gratulor communibus studiis, ad quæ ac-
cessio hæc facta est tuâ operâ & studio.
Ego hisce sequentibus versibus tibi hoc
tuum institutum gratulor & commendo.
Vale vir præstantissime & de bonis bene
mereri

mereri perge. E Museo nostro, duod. Ka-
lend. April. Anno MDCXIX.

Tuus

CASPARVS BARLÆVS

Professor Philosophiæ Lug-
duni Batavorum, & Pro-
regens collegij Illustris-
simorum Ordinum.

I Nusiati carminis novum vatem,
MORSI, reponis, & prioribus seclis
Natam poësin, gestibusq; Græcorum
Saltata metra barbitis Latinorum
Aptata præbes, Pindariq; delapsum
Ceu monte flumen Italûm refers linguâ.
At nunc poëta falsus esse capisti
Numerose FLACCÆ, docta dum tibi Sappho
Non æmulandum Pindari melos laudat.
Ruit ecce Simon axe vel sub Arctoo,
Numeris solutis lege, nec tamen ponto
Facti daturus insolentis exemplum.
Erepta laus est Græciæ, nec Argivis
Iam sola gressu Musa vadit adverso.
Sequimur Latini, gloriaq; Graiorum
Libamus

Libamus aliquid. Omne quod venit seclū
 Prioris umbra est, emulumq; transacti.
 Imitamur illud posleri, quod inventum
 Prisci dedere. prima cura maiorum est,
 Nostrū secunda. Tuque Apollinis mystes
 Praclare MORSI, perge sacra doctorum,
 Pressosque luci vindicare scriptores.
 Gratū Promethci non minus fuit factum,
 Quod Solis ignem commodarit his terris,
 Quā qui creavit. Laudis est perennātes
 Res invenire, sed dedisse maioris.

AD EVNDEM.

Quid obsoletas, Hellas, erigis cristas?
 Aures Latina, corq; quid fodis Musæ
 Lyra, superba, laude? surgit en contra,
 Opprobriumque vindicans it huc Romæ,
 Non ille ab amne Tibridos, nec ex vllis,
 Quas sol benigno lumine irrigat, terris,
 Sed inde, quo Permessidos sacram lymphæ
 Fastidiosi vix tui putent isti
 Manasse guttam, à fonte Vištula longè,
 Seque in theatrum celsus eruditorum
 Fert ingeni fulvis SIMONIDES pennis,
 Et

*Et voce Dircaum lacescit impune
Cygnum, stupendus orbis illius Phœnix.
O quanta, MORSI, corculum Camænarū,
Politioris arbiterque doctrine,
Et prome conde; quāta, quos amat Phæbus;
Debemus omnes anxie tuæ curæ,
Quæ profuturum posteris nihil terrā
Si nit sepultum, sæculumq; defendit
Contra vetustatē, SIMONIDENq; ipsum,
Non illi ut impar, huic putetur ingratū?*

MART. RVARVS.

Errores operarum.

Pag. 1. lin. 3. lege Ioelis p. 24. l. 8. honores; p.
 25. l. 1. ode 111. l. 11. ode 111. p. 26. l. 3.
 iubar l. 23. alites. p. 27. l. 1. Ode 111. l. 20.
 meta. p. 31. l. 21. cura p. 33. l. 13. Tale p. 36.
 l. 9. Pedem morantem l. 27. frangit p. 37. l.
 10. decus, l. 26. orbi p. 41. l. 5. atque, p. 42. l. 8
 lachrymis sanctissima p. 43. l. 24. instruimur,
 p. 44. l. 2. anteferat. l. 28. Musarumq. p. 46.
 l. 17. pelasga. l. 20. dabas l. 22. conterere, p.
 47. l. 3. laborem, l. 12. etiam iungo p. 49. l. 11
 beneficii p. 50. l. 1. es l. 20. nonnemo p. 51. l.
 19. proit p. 53. l. 24. mutitationem p. 55. l. 9.
 vestras, l. 25. solatia l. 27. studio p. 56. l. 1.
 seclis, l. 4. versentur l. 15. sibiq. l. 24. nepos au-
 diat p. 57. l. 1. sese p. 58. l. 3. Aspicite ut ves-
 tris in vultibus omnia figunt l. 14. virtutem
 p. 59. l. 2. Pirithous l. 14. communi l. 23. Die
 p. 61. l. 9. mea, l. 13. habiturum, l. 17. Ceckli-
 nium, p. 63. l. 9. ingenio tuo p. 64. l. 8. qu p.
 73. l. 21. hominem p. 75. l. 25. concedebatur p.
 76. l. 5. assuesceret p. 79. l. 12. expectat p. 83.
 l. 10. disposuit p. 89. l. 18. petere p. 105. l. 18.
 vellet p. 117. l. 20. dele In, &c.

ELOGIA SIMONIS SIMO- NIDÆ

CLARISSIMIS VIRIS
SCRIPTA.

IUSTVS LIPSIVS

Cent. v. Miscell. Epistol. LVII.

Iteras tuas, & quod libro-
rum adiunctum fuit, nimis
libens legi. illas, ab humani-
tate & affectu mei, quem spirabant;
istos, ab eruditione varia, quam præ-
ferebant. Ego mi Simonide, vt de
affectu dicam, pretium laborum
meorum censeo à talibus amari: id
est, doctis, bonis, quorum inter api-
ce te pono. vt fama mihi non dixe-
rit (quam & hîc habes) vnum illud
carmen tuum in Imagines Zamofchianæ
diætæ approbet: quod, ita me Deus,
A erudi

eruditum , antiquum , suave est , & numeros ac phrasim Catulli ac veterum illorum habet. Maſte! ſpondeo tibi , paucos in Europa (& eſt ingens poetarum copia, vt apum) paucos, inquam, qui meo quidem ſenſu ſic ſcribant.

MELETIVS PEGAS

Papa ac Patriarcha Alexandrinus , Conſtantinopoleos Præſes,

EPISTOLA

AD

IAN. DOVZAM.

HOrum omnium teſtem atque participem voluit Deus Opt. Max. Georgium filium tuum, cuius nobis adventus conſolationem attulit non vulgarem ; eſt enim iuvenis generosæ indolis , nihiloque à Patre te , viro & ingenio & eruditione pereleganti , degeneris; adde
mores

mores candidos, progressusque in
 literarum studio non contemnen-
 dos : is secum attulerat literas Eru-
 ditissimi hominis Simonis Simoni-
 dis, quibus iuvenem commenda-
 bat : erant hæ altera consolationis
 mihi pars, &c.

IANVS DOVZA

NORDOVICI DOMINVS

In Epistola

AD

GEORGIVM FILIVM.

SCias magnam me levamenti
 partem eius doloris, quem ex
 fratris tui obitu maximum meher-
 cule ac gravissimum conceperam,
 ex literarum tuarum lectione conse-
 quutum. in quibus illud longè ac-
 ceptissimum de Interpretis illius
 Polonici, natione Armenij, do-
 ctrinâ ac virtutibus quod scribis.

A 2

Nescis,

Nescis, mi fili, quantâ cum animi voluptate illam Epistolæ tuæ particulam ruminaverim, vbi non modo tanti viri faventiam vltro tibi oblatam gloriaris ac prædicas: verum etiam incomparabilis viri SIMONIS SIMONIDIS benevolentia fore iam pridem tibi patefactas, aditum tibi porro ad doctissimi illius ac disertissimi interpretis amicitiam concinnasse. Maecte ista industriæ indole; Maecte tantorum virorum faventiâ. quam quidem ego pluris æstimo,

Quam si me liquidus Fortune rivus inauret.

Et vero vtrumque meis literis audacter compellaturus fueram, si per negotia Reip. licuisset, ac gratias vtriusque nostrum nomine acturus. Merito utrique ac lubens. Nunc cessator esse cogor, ac commodiori tempori hoc scribendi officium reservare. præsertim ad SIMONEM SIMONIDEM, quem virum ego iam-

e. 3

iam pridem exscriptis editis AELIOPAE-
 ne puta, atque odis pindaricis, tum
 Hoëlis Paraphrasi illâ Poeticâ multo que-
 sitissimâ, procul dissitus licet, & ve-
 neratus sum & admiratus. O exi-
 mium illum & mei stomachi vatem! }
 utrique proinde me tua operâ de
 meliore nota commendari, simul
 apud illustrem Regis Polonici Le-
 gatum, Castellatum dico Halicen-
 sem, me insinuari, atque adeo in
 gratia poni curę habeas velim, &c.

GEORGIUS DOVZA

IN ITINERE SVO CONSTANTIS
 NOPOLITANO

Pag. XIV.

H Vic vrbi (de Leopoli loqui-
 tur) plurimum me debere fa-
 teor, quod hîc cum SIMONE S
 MONIDE hospirium & amicitiam
 contrahere licuerit: qui vir quanto
 Orchestræ plausu Parnassi callem in-

A 3

stir -

stiterit, è scriptis eius editis *Æliopæ-*
ne videlicet, & Casto Iosepho, tum Ioe-
lis illâ Paraphrasi satis superque con-
stare arbitror.

THOMAS SEGHE TVS

AD

Virum Amplissimum

GEORGIVM MICHAELEM
LINGELSHEMI VM

Serenissimi Electoris Palatini
Consiliarium,

Cum ipsi inscriberet duas SIMONIDIS
odas priores.

DVas hæcæ odas V. A. præstan-
tissimo & amplissimo viro
HENRICO WOTTONIO, Britan-
niæ Regis ad Venetos legato, com-
municavit summus vir PAVLVS VE-
NETVS SERVITA; amplissimus WOT-
TONIVS mihi. Eas, numquam (quod
sciam.)

sciam) editas; quod sapere supra hoc sæculum viderentur (adeò quidem vt cum Pindaricis contendere audeam, affirmareque nihil vñquam latinè in hoc genere parvisum) publici iuris visum est facere; ne mala aliqua manus in servitutem vindicaret, & vt viri aliàs quoque celebris memoria conservaretur. Volui autem in tuo nomine apparere, vt grati mei in illum animi significatio aliqua extaret, cuius in me benigni tot exstant monumenta. De alieno liberalis fui, quod frivola mea excusanti nihil te dignum occurrit. Non es autem rogandus vt comiter suscipias, qui primùm visis adeo captus es vt vltro exemplum posceres. Tantum vero abest vt gratiam ipse conciliatum apud te eam præstantissimis versibus, vt contrà mihi ab ijsdem auctum iri putem. Tibi debet nostra ætas quod antiquis paria legit; SIMONIDÆ quod antiquitati non invidet. Vale V. A. &

persuade tibi, meritissimo tuo, omnia tibi in me licere. Hanoviae IV Eid. Ian. cIo Io CVIII.

SIMONIS SIMONIDÆ

Odæ duæ.

THOMÆ ZAMOSCHIO

IOANNIS FILIO.

O D E. I.

STRO. I.

HOM A, tu quidem nunc
Vesceris ævi lenibus auris,
Matris unicus lepor,
Mentem novellam lusibus
Lactans, neque dum sciens
Mærores curamq; severam,
Ætatis ignorantis letus satis.
Tuus interea sator iz-

-victum

Victum sponte offerre periculis
 Pectus audet, sanguineam procellam
 Belli arcens patria à sua.

ANTISTRO. I.

Aurea unde terras
 Pax tegat, illi gloria surgat
 Ad plagam volans poli.
 Consuesce iam nunc acribus
 Aurem domitare di-
 ctis, & te tanto genitore
 Dignū incipe gerere, non Deorū tu audias
 Saboles melius patre præ hoc,
 Nes virtutum excelsius olim
 Culmen ascendis, neque latiorems
 Fortune invenias sinum.

EPOD. I.

Quamvis arborum non tibi origines
 Cum ipso nomine condite Polono
 Desint, vetustatis propage ab ultima.
 Sed genitor tuus
 Luce tanta se tulit ante cunctos,
 Præstinxe lumina omnium ut
 Credatur, primusq. dedisse
 Exordium stirpi inclite,
 Mortalium sortem exuperans, propior

*Diis, superum ingenia æmulus.
 Age, fili, non tu speculum te ad
 Splendidius potes exigere, (rentis.
 Quam facta attentus servans recolensq; pa-
 Ast pulcherrima rerum,*

STRO. II.

*Fama quæ modo astris
 AEquat, opaca nocte teguntur
 Mox, iacentq; proruta,
 Ni oblivionis invade
 Nubem memor auferat
 Musa. huius si me quoque suasit
 Arcum vocalem Parca verax tangere:
 Alacer tibi ego ambrosiam hanc
 Defundam non paupere dextra.
 Plenior tu olim ævi animisque maior,
 Splendores releges tuos.*

ANTIS. II.

*Limpidum per orbem
 Celi oculum si mittere tentem,
 Sole pulchrius nihil
 Venabor in sudo die.
 Regum neque glorias
 Inter, quicquam laude Bathora-
 -a maius emicat meam circa chelyn.
 Columen*

*Columen fuit ille & apex
Summus rerum, quo auspice virtus
Arduum calo caput efferebat,
Florebant cata pectora,*

EPOD. II.

*Ibant feroces vulneribus viri,
Placebantque sibi hostium cruore.
Tuus sed omnes inter exstabat pater,
Dans radios procul:
Qualis ornus eminet inter ima
Dumeta. eum sibi unicum
Rex florem decerpserat, ex quo
Suos honores neceret.
Nec falsus illo presidio viguit.
Seu fera munera militi-
-a, seu pax iucunda vocabat,
Ille acies quatere armifono
Horrore, ille animos legū franare lupatis,
Blandus, ferreus idem.*

STRO. III.

*Nomen ad tam amicum
Regis humum prona venerare
Fronte. origo maxima
Vestri ex eo fluxit boni.
Vestra is decora omnia*

II SIM. SIMONIDÆ

*In lucem produxit apertam.
Ignotus auri lateat incassum niter,
Manus artificis nisi so-
lers, ereptum carcere caco,
Divitum mensis, superumq; templis,
Grato munere dedicet.*

ANTIST. III.

*Viveres saluta-
re ô iubar, ô divine Bathoreû;
Non Polonia hostium
Ludus foret. non Dacia
Quondam tua sat potens,
Nunc fortune, (cheu!) pila, supre-
mis fluctuaret pressa tempestatibus.
Spoliata suo veluti
Navis rectore, equoris omnes
Fert minas, nudum latus his modò illis
Ægrè saucia cautibus.*

EPOD. III.

*Spiris modò illam immanibus occupat
Draco ingens, avidè sacrum cruorem
Pastus tuum, & funesta ricta latè hians.
Nec satis. impete
Se dedit nostra ad ferus usque regna,
Gentesque vicinas ruit.*

Haud

Haud impune, haud linquet involtam
 Pestem hanc manus Zamoscia,
 Hic hinc mihi te, o die puer, memorem
 Da, quibus ad mala tanta vi-
 -is ventum; ut lapsum similem post
 Cautior effugias, neque tu- (puli ictum.
 -am aetatem temere affligas tanti ad sco-
 Mærens vulneris oram

STRO. IV.

Istius retracto.

Nam macula hæc infestat amicos,
 Quando desinebat in
 Terris diurnare ille Rex,
 Dacis iuvenem suis
 Rectorem linquebat, ut ævum
 Positus tamen sub optimis tutoribus
 Ageret, melior quoad æ-
 -tas maturis surgeret annis.
 Quandiuq; istis stetit institutis,
 Pulchre Dacica res stetit.

ANTIS. IV.

Sed reiecta postquam
 Imperia, excussumq; senile
 Est iugum, & licentia
 Permissa percussoribus

Ferris

14 SIM. SIMONIDA

*Ferri: subito in bonos
Custodes deserviit ensis. (malis:
Hæc porta (prò nefas!) data est tetrìs
Velut aggeribus maria
Ruptis, terras impete pleno
Occupant, letosque bonum labores
Vastis gurgitibus ferunt.*

EPOD. IV.

*O quisquis istis consiliis modum
Precinis, nimis ah nimis cruentum,
Non sentis in tuum recasura hæc caput?
Iustitiæ vigil
Cuncta figit longè oculus, suisq;
Apprendit ansis noxios.
Dum sanctis deflectere quæris
Fluxam inventam moribus,
Exoticis dumq; atteris opprobriis,
Forte tibi ut pateat via
Languentis vitam per inertem
Tutior, ad saturandum animum
Seu dulcedine prædæ, sceptri sive rapina.
Idem vulnificus te*

STRO. V.

*Ensis abstulit te.
cum cecidit lectissimus una*

Flos virum, patres boni,
 Fulmenta Daciae ultima,
 Hausti exitio aspero.
 Nam quis tum non credidit omnes
 Nervos ruentis amputatos Daciae?
 Iterumq; iterumq; tuam
 Appello blanda venia aurem,
 O mei regis genus, o Bathoreu.
 Vtcunque impia funera

ANTIS. V.

Excitata sunt abs
 Te, tamen immunem fuerat par
 Cedis atque sanguinis
 Servare fraterni manum.
 Hoc fonte tibi malo-
 -rum venere examina dira,
 Facemq; Tisiphone adfuit quassans nigra
 Tua quae furis premeret
 Fata infestis, stare loco nec
 Aut pati tutam sineret quietem.
 Nam quisquis relegat tuae

EPOD. V.

Vita tot Euripos, tot inania
 Momenta, exilique cursum iniqui,
 Rerumq; coeptarum refluxus irritos;
 Dispiciat

Dispiciat liqui-

-do flagelli ultoris eam esse labem.

Tu Marte quamvis ferreo

Par primis victoribus ires,

Regumq; te alta affinitas

Bearet, istis praesidiis tamen ad

Exitia usus es ultima,

Penè ad vana insomnia felix.

Nunc tibi vix misera superest

Libera sola fuga latebra, obscuri q; recessus.

Dii recto pede fortu-

STRO. VI.

-nam tuam reponant,

Et placidi tandem aspiciant te.

Nec tibi o sacrum caput

O debite altioribus

Orsis iuvenis, suo

Quem Roma insignem colit ostro,

Tractare clavum Daciae ingratum datum.

Lacrimis oneror memorans,

Quam te indigna morte peremptum

Prædo periurus rapidè involavit.

Quod monstrum prius execrer?

ANTIST. VI.

An dolos quibus te

Perculit

Perculit impurus veterator,
 Prodeditque victimam
 Innoxiam immiti lupo?
 An Punica iussa pel-
 -lacis, nexu regna vorantis
 Vicinia? an tuis peristi animis volens?
 Potiora minoribus au-
 -sus mutare, & quæ nihil ad te
 Attinent, aris melior sacerdos,
 Quàm regum solii capax.

E P O D. VI.

Portum senectæ sit mihi tangere
 Illesa rate. naufragam iuventam
 Turbo protervus vexat insano mari.
 Nec sapere advenit,
 Post nisi exhaustis varia procella.
 Ille optimos cursus tulit,
 Aetatis per lubrica qui se
 Duci manus admisit senum,
 Modumq; fidis consiliis tenuit.
 Dic puer, (tibi nam labor
 Hic sumptus) te mens mea quærit.
 Te licet & genus & genitor, (suprema)
 Et gazæ, & decorent rerum incrementa
 Nec felicior olim

*Te sit unico alter :
 Poscere nil præstantius a Diis
 Hanc tamen potes vicem.
 Mortalium ut germen sumus,
 Cunctis subeunda lex
 Fati, serò ut patre carendum
 Contingat hoc tibi, nec viros inter nisi
 Positum senii ipse satur
 Linquat, tuto & collocet ævo.
 Iam tibi latis spoliis onustus
 Virtus perfida nomina*

ANTIS. VII.

*Advenit, tibi ista
 Præmia, mansuros tibi honores
 Congerens. viden' virum
 Quantus præit famæ sonor!
 Visas acies fugax,
 Ille olim atrox non tulit hostis,
 Alienaq; affectans, suis agrè excidit.
 Avidam cohibere sitim,
 Et mensuram noscere habendi, (umbras
 Magno opus dignum Hercule. sæpe dum
 Maiores inhiat procax*

EPOD. VII.

Fames, dolosis ingemuit cibus,
Et mala crepuit patens inani.
Sed tecta coniugemq; caram prorsus ut
Nullo adit ambitu?
Vt Deum supplex veneratur aras?
Accepta dona illi ferens,
Incertum mansuetior an for-
-tior. Secudent perpetim
Quicumq; Divi te sibi conciliant.
O inbar, o columen meum,
O lux sola, invicte Samosci
Te te ego saepe bona cumulans
Affabor laude, & natis Helicone corollis
Cingam tempora amica.

GEORGIO ZAMOSCIO

EPISCOPO CHELMENSI.

ODE II.

STRO. I.

A *Ge grex sacer, mystæ inclyti,*
Quorum muneris est, Dei
Aurem carmine blando

Mulcere, & aeternam domum
 Enthea insonare voce:
 Adeste, atque fidis mea
 Servate nunc lenem modum,
 Dum novus ingreditur sacerdos
 Templâ hâc, sacrum ut gestet tiara decus,
 Arisq; eam præsint per oram.

ANTIS. I.

Amore nam pectus meum
 Fixit gente Samoscia
 Cretus, cui ego totum
 Me debco admissus cliens.
 Solis igneos nitores
 Non est nubibus invidis
 Extinguere. nec olim aurea
 Musa, suis meditata in antris,
 Quicquid venustum protulit in diem,
 Spernit vel hæc vel altera ætas.

EPOD. I.

Laude virtus se æstimat, & beatos
 Ponit inter, hoc breve
 Damnum ævi inde rependens,
 Si qui interim vir prodiit
 Gestans honores conspicuos lyra,
 Paucissimum quale est genus,

Ut ponat

*Vt pondus huius nominis impleat,
 O dii quam tamen adibus
 Raris amicè admittitur,
 Omnes dum abuti illum expetunt,
 Gratis algeat ut tamen*

STRO. II.

*Contemptibus frustra improbis
 Attritus. mihi pestis hac
 Non illuxerit unquam,
 Samosciam ingresso domum:
 Quæ modo unicus patet por-
 -tus virtutibus (heu nefas!)
 Passis repulsam sordidam.
 Sub numerum haut veniant arene
 Quæ latè apricis littoribus iacent;
 Nec quot viros laude eminentes*

ANTIS. II.

*Summa educat Samoscius
 Splendor sit facile exequi.
 Hac Mavortia corda
 Producta venere ex manu.
 Artibus quoque imperandi
 Instructissima nomina.
 Hinc & senati fulgurant
 Culmina, consiliis adulti*

*Patres: sacrorum hinc alma seges virum,
Antislites templis verendi.*

EPŌD. II.

*Vestra nunc pars emicat ō meam cui
Letus adfero chelyn,
Felix sorte Georgi:
De gente quamlibet tua
Non primus istam tu teris orbitam.
Prævit hoc vestigium
Vel nuper, exactam Gomolinus
Insiciens pietatis at-
-que sanctimonie viam.
Vel ante cascis sæculis,
Sanguis vesler ut evolat*

STRO. III.

*Procul vetusta origine.
Multi consimilem gradum
Insignes tenuere.
Sed ista maiestas sacri
Liminis, lacunar atq; hoc,
Castum qua inferimus pedem,
Vellit mihi aurem & submonet,
Quandoquidem pictas Samosci
Divi hisce THOMÆ nomen honoribus
Mactum esse iussit, & sacravit*

ANTIS.

ANTIS. III.

Splendoris admirandi opus :
 Thomæ præsulis ut meo
 Surgat gloria cantu.
 Qui sanguinis vestri fuit
 Germen , usq; tamen remoto
 AEvo, quando Polonia
 Pars Slessa Bresla crevit
 Teutonicas modo quæ inter vrbes
 Avulsa nostris stat regionibus
 Adiuncta, tum superbiit pa-

EPOD. III.

-store tanto. nunc etiam revolvit
 Famam honore candido ,
 Et charta celebri ornat.
 Fuisse nobilem artium,
 Fuisse fluxos frangere qui asperis
 Mores lupatis arduus
 Calleret , indignantia odia immemor ,
 Virtutem acer ad unicam ,
 Ire obviam raptoribus
 Acer lupis , nec ultimam
 AErumnam impiger aggredi,

STRO. IV.

Vel usque carcerem ad tetrum.

*Tantum exceſſerat impius
 Hostis triſtibus iris,
 Ut raptum ab aris optimum
 Traderet ſenem in catenas,
 Fœdiſque acciperet modis.
 Per arduum callem viæ
 Tendere ad emeritos honores.
 Samoſcium eſt. exercita poſt tamen.
 Fortuna per verum laborem*

ANTIS. IV.

*Fixo manet conſtans pede.
 Quondam hac ſorte atavi vigent
 Provec̃ti, neque fatum
 Mutavit in nepotibus.
 Nonnihil beatius te
 Auxit, muneribus datis,
 Sudore partis (Gratia
 Non fugiunt animum tuum, nec
 Sumes ſuperbus quæ tibi ſus vetat)
 Sudore partis eius, in quem*

EPOD. IV.

*Tota nunc moles patria recumbit,
 Publica q̃ onus rei.
 Durus tu tamen vrge,
 Et te exige ultro ad aſpera.*

Iuſturn

*Iustum & laborem premia post cape ;
 Ne te extulisse vel pudor
 Obrepat illi qui sibi debita
 In te munera contulit ;
 Fortuna vel mutet fidem ;
 Quam continere aequo gradu
 Olim grandius est opus.*

THOMÆ ZAMOSCIO

CAPITANEO KNISINENSE

ODE I

STROP. I.

Musa, veritatis aruum
 Recto sulco findere par est;
 Præcipuè iuvenilem apud aurem,
 Quam blandiens susurrus è mentis statu,
 Perniciem trahit in pudendam,
 Amore sauciam sui,
 Fallacibus præconiis inescatam.
 Tu committere noli,
 Mendaciorum ut nos temerè arguat
 Vlla ætas, speculo quæ velut in nitido
 Olim reddit conspicuas facies

B S

Di-

Dictorum ineptè aut naviter.

ANTIS. I.

*Solis at inbar, per amplum
At quor cœli, lampade aperta,
Flammivomum radium iaculantis,
Rectis oculus obtutibus non suscipit,
Ignibus ex nimis tenebras
Et cæcitatem quin trahat.
Imaginum quod levitas, vel undarum
Splendor temperat aperte,
Benigniore visibus exhibens
Vim flammæ, & reprimens oppositis veluti
Lentis umbris, aspicere ut liceat
Solis facem pulcherrimam.*

EPOD. I.

*Tu quoque, o vitæ inbar, o supremum
Sidus, inclita veritas,
Blandius insinuas capacem
Aurem tui, velo super
Condita, dulcè agitans intus amaritiem.
Qui tuos vultus ferat irretorto
Lumine, hunc labor superare longè
Promas fulminis alites.
Vitabo ego procacem,
Odii creatricem, insolentiam lingue,
Quum*

Quum me cupido flexanima impulit
Affari unicum alumnus, (latte
Tentantem primam pennam proferre vo-
Insolito, & inde erumpere carceribus

STRO. II.

Gestientem aperta vite
In spacia, ingentesque recessus.
Magnanimi soboles genitoris,
Qui portam Olympi contigit virtutibus
Intrepidis, patriæ parentis
Nomen potitus arduum,
Te Thoma, te fili optime, optimo voto
Fidus prosequar augur;
Vestigium si ponere in orbitam
Contendens patriam, culminaq. illius ap-
-prendens laudum; non labor Herculeas
Vltra columnas tendere

ANTIS. II.

Sit tibi suprema meta,
Hæc utinam conatibus olim
Ritè tuis se præbeat æquam.
Nec vana spes nos fascinat, pulchris super
Principiis, quibus indolem sci-
-tè perpolivisti tuam.
Fundamine hoc iacto, nihil caducum, ni-
-hil

*hil structurum humili orsu,
 Quin editurum splendida nominis
 Sacrarum & virtutum decora omnigena.
 Quum nec parte ista tibi provida mens
 Cari parentis defuit.*

EPOD. II.

*Qui licet fatis raperetur, & te
 Orbitatis in aspero
 Linqueret, ancipitiq; lapsu:
 AEtatulam tamen tuam,
 Et studiis, & rectoribus applicuit
 Sedula cura tibi comparatis,
 Qui manum fidā ad genus omne splendo-
 rum nossens tibi porgere.
 Nec tu sequax bonis tu-
 -is defuisti; quin labore perstante
 Ad templa doctrine ardua vectus es;
 Culturamq; inventæ
 Musarū in gremio posuisti; strenuus idem
 Fingere te duri Martis ad arbitrium.*

STRO. III.

*Quod satū venit benigno
 Natura, aut divinitus haustum est,
 Hoc regnat, longeq; relinquit
 Artes minores anxia solertia.*

Sed

*Sed neque vitigenus latex, nec
 Fœcunda frugibus sola,
 Sine adiuvante germinant ope externa.
 Sic coniurat amice
 Manusq; nostra debita navitas,
 Nativoq; ortu copia luxurians,
 Connexa ut vinclo vigeant gemina
 Humana cum celestibus.*

ANTIST. III.

*Herculis nec alta virtus
 Ex Iove quamvis creta parente
 Aetherea se ab origine iactat,
 Citra magistri se extulit peritiam:
 Quin ferula puer ille pressam
 Subduxit usq; dexteram:
 Linumq; doctorem modestus expavit
 Formantem arte severa
 Os, atq; sensus pectoris igneos,
 Et modo frangentem freno animū rigido,
 Lora interdum liberiora habili
 Dantem lupato: quo ferox*

EPOD. III.

*Suesceret iussus domitari amicis,
 Seque blandior orbitam
 Mittere cogeret in patentem.*

Simul

*Simul nec Eumolpi manus
 Nec moduli citharæ, nec lyra grandisona
 Defuit, motus solita impotentes
 Sislere, & mentem reparare amœnam.
 Cessavit neque roboris
 Cura interim, nec acre
 Mavortis imperterriti rudimentum.
 Fallente longe certus arundine,
 Quodq; excelleret arcu (artus
 Latifero, Eurito didicit monstrante; quod
 Intrepidus luctæ, castibus & latera*

STRO. IV.

*Expedita non negaret,
 Torvo ex Harpalice impiger hausit;
 Indomitos agitare iugales
 Amphitruonis patrius docuit amor.
 Nec puduit residem senectam
 Nati iuventæ impendere;
 Dudumq; lento sordidos situm currus
 Prompto extergere ludo.
 Quis nescit armis Castora maximum?
 Sive hostem ferro sternere, sive dolo,
 Seu structas exponere campo acies,
 Seu tuta castra condere,*

ANTIST. IV.

Aut vastram fugam aucupari
 Militiæ anceps posceret usus.
 Idem eques, idem comminus hasta
 Ire bonus radiante vultu,
 Ensemq; fulminare mistis stragibus,
 Ictusq; scuto fallere.
 Tunc sors iniqua patrio solo extorrem,
 Opportuna sed armis
 Alcida, ab Apo vexerat inclita;
 Ut præsto esset, qui talia munia con-
 ferret divinum in iuvenem, & teneram
 Duraret asper indolem.

EPOD. IV.

Qualis herbofo riguæ reffectus
 Ripa margine flos nitet,
 Quem radio recreat benigno
 Sol almus, & rore educat,
 Aurisq; aspirant egelidis Zephyri,
 Cura nec deest sollicita puella
 In dies cultricem operam afferentis.
 Sic per congrua splendida
 Aetatis incitamen- (gem.
 -ta invictus olim Heros migrabat ad fru-
 Matura sed cum flore genam novo
 Puber-

*Pubertas redimibat, (hiberi;
Ardua nec poterat patrio lare mens co-
Versabatq; animum præcipiti stimulo*

STRO. V.

*Gloria recens cupido;
Tunc sonipes veluti satis alta
Ad præsepia passus herile
Imperium, strigilimque acutam,
Duellica si se tuba raucus sonor
Latè extulit, iam nec pede
Constare tranquillo, nec aure non mora,
Nec vinclis retineri
Quit amplius; quin pulsat identidem
Auras hinnitu clarifono, & properos
Spernit custodes, lacera implacidus
Repagula extra provolans.*

ANTIS. V.

*Sic domo gradum efferebat
Alcida ardor, mox tenero vngu
Obvia monstra avidus domitare,
Latum animo immodico capeffens
Orbem. pavoris tum senex Linus, simul.
-que plenus excessa spei,
Suspensa volvens gaudia anxio corde,
Sic affatus alumnorum*

Ser.

Sermone fertur candidus aureo.
 Fili, dum patrio limine te acceleras
 Efferre, & vite aquor in ambiguum
 Insueta tendis lintea;

E P O D. V.

Accipe hæc nostri monumenta amoris
 Limen hoc, pede quod teris,
 Quodq; relinquere gestis, omnem
 Ad vitam habet primarium
 Momentum; qualem te facie aspicien-
 -dum dabis prima, reliquos in annos
 Tali te ævi iudicium sequetur.
 Pulchrum splendida sions opus
 Insignit, atq; honorem
 Diffundit in totius adyta structura.
 Proinde partes verte oculum vigil
 In cunctas, tibiq; instes (optam,
 Atentus censor, nequid leve, ne quid in-
 Ne quid committas ludibrio expositum.

S T R O. VI.

Quum latius tuum tegebat
 Nostrea cohors, nunquam monitoris
 Fidi cauta voce carebas.
 Nunc mare velivolum petit tu-
 a navis, excipienda tempestatibus,

C

Et tur-

*Et turbinum vasto agmine, (illuc,
Trahetq; te discors modo huc, modo aura
Fallentq; ipsa gubernata.*

*Nec saxa deérunt perfida, nec latens
Sub cæco scopulus marmore, littoraq;
Fraudem intendent obvia; sæpe etiam
Tranquillitas blanda obruet.*

ANTIS. VI.

*At tibi cavenda nulla
Tantopere est rapidissima Syrtis;
Nulla navisfrago ore Charybdes,
Quantum animi malefana labes,
Procax voluptas. hæc veneno te suo
Si læserit; non amplius
Vllam salutis spem potes tibi optare:
Quin inglorius ævum
Turpe supinus desidia inquines,
Vivafq; obscænum mancipium, neq; te
Vel nomen, vel percelebres tituli
Exemerint opprobrio,*

EPOD. VI.

*Ne pudor prostes, populiq; sanna.
Huic propinquior altera
Nec levior studiis nocenda
Vitanda erit pestis tibi,*

Blandus

*Blandus adulator, nomine amicitiae
 Splendidum fallens, scelerum magister
 Unicus, fraudum calidus repertor:
 Quem sanctissima veritas
 Solum desertim abhorret,
 Virtusq; torvo spernit execrans vultu,
 Et fida amicum turba fugit procul.
 At dispendia rerum,
 Labentesq; domos, fortunarumq; ruine,
 Sumptusque immodici, pravaq; luxuries,*

STRO. VII.

*Ponēque imminens egestas,
 Non dubio passu comitantur.
 Nec te decipiat nimium tu-
 -i precium; licet examuſſim
 Industriae felicibus praestes bonis,
 Neſtraque cura creveris (quivis,
 Tam pulchre, ut anteire te haud queat
 Seu fandi expeſat uſum,
 Seu expeditam res sapientiam.
 Nec ſimulacra iſtae militiae genita
 Inter luſus, & ſtudia artificum,
 In angulo atque umbra domus,*

ANTIST. VII.

Spiritus tibi ſuperbos

*Suppeditent; ut protinus audax
 Mittas te in temeraria damna.
 Multa prius capias oportet
 Ipsa ex arena, multa discas admovents
 Manum, & scientes consulas,
 Credasque demum te peritiæ expertæ;
 Fessinansq; retentes
 Pedemque morantem; nec simul omnia
 Coneri; neque vota aspera præcipientes;
 Nec rumorum frigida nomina se-
 -eteris, salute præ rata.*

EPOD. VII.

*Qui sibi dux esse via irrepressus
 Possit, hunc ego Diis parem,
 Nec genere ex hominum putabo.
 Mortalium sors mutuo
 Alterneque vicis nititur auxilio.
 Ille ter felix, meliore qui se
 Parte tulatur, neque vana vulgi
 Ad consortia convolat:
 In putridum neque incli-
 -nat parietem, lapsu obruendus alieno.
 Ducem leonem dama etiam timi-
 -di acri ardore sequuntur.
 Futilis at ductor vasorum corda leonum
 Fraguit*

ODE III.

37

Frangit, & in sædum deiicit exitium.

STRO. VIII.

*Tu viris ubique adhere
 Fortibus, exemplumque modumque
 Ex illorum laude capeſſe,
 Et ſequere impete pertinaci.
 Laboribus, periculisque ſtrenua
 Virtus emi deſiderat,
 Nec gloriæ impertit decus, niſi exauſta
 Poſt certamina mille,
 Omnemque mollis reſpuit otii
 Languorem, ſemper conſpicua egregio
 Sudore, inſtans ſemper ubique ſibi,
 Nec larga ſomni, non cibi,*

ANTIS. VIII.

*Vulnerum neque abſtinens: quin
 Ipſam gaudens ſpernere mortem,
 Iam mihi leto in pectore geſtit
 Mens avida, & cytharæ loquaces
 Chordis retractat, laudibus ſeſe tuis
 Olim ſonoram comparans.
 Iam te tuor pulcherrimo cruore auctam,
 Monſtrorum domitorem,
 Pacem ferentem, atque aurea ſecula
 Orbe pacato; iam facies ſclerum*

*Dire absistunt ; iam mala diffugium
Discordiarum turbina.*

E P O D. V I I I.

*O mihi tantum senii supersint
Non brevissima flamina ;
Ut satiare oculos tuorum
Satiare factorum queam.
Tum me nec turbet funeris atra dies,
Dulce nec solis inbar hoc moretur,
Letus ad metas veniam sepulchri,
Famaq, hi digiti tue,
Voxque immori haud recusa-
bit. Hæc profatus Linus ore cygneo,
Manante largo sollicita gena
Fietu, non sine mistis. (alumnus,
Latitæ auguriis, cupidum emittebat
Amplexuq, hæres, multa etiam atq, etiam*

S T R O. I X.

*Submonebat, & senilem
Anceps solabatur amorem.
Nec mihi sit, iucunde Zamosci,
Deterior senii receptus,
Ut conquiescam olim in tuis virtutibus,
Fatigue tangam terminos,
Laudum tuarū, atque inælyta satur fame,
Sentis?*

*Sentis? quanta vocat te
 Procella rerum? quo tonitru ruat
 Horrida tempestas? non tibi sese aperit
 Prima frontis vestibulum facile;
 Sed ultimo discrimine*

ANTIS. IX.

*Patrie involuta damna,
 Vim rigidam induere, atque salutem
 Duris suadent querere in armis.
 Concipe iam iam animo virilem
 Fidentiam; et atatemque te supra exere.
 Periculum ingens negligit
 Evolvere annorum propagines longas.
 Hortatu obvia quæque
 Non differendo nomina convocat.
 Nec parcit iuvenum pectoribus teneris,
 Nec fortuna purpureas refugit
 Sedes, superbam vel domum.*

EPOD. IX.

*Nunc ferox iam te somipes parata
 Sublimen accipit aureo
 Stare loco inscius, & lupatum
 Labro remordens. atq; ego
 Cū cytharâ & votis te sequor, atq; viam
 Flore Musæo tibi sterno, soles*

42 SIM. SIMONIDA

*Candidos illos cupidus videre,
Qui te, tum mihi sospitem
Reddunt, adorca auctum
Pulchra duelli, fortibus vigentem ausis.
O dii, Poloniae cura quibus rei
Permissa, o prohibete (ruinas,
Æternum opprobrium, tristesq; arcete
Et pacem nostris reddite temporibus.*

ILLVSTRI VIRO,
STANISLAO COMI-
TI DE TARNOVV, CA-
STELLANO SENDO-
MIRIENSI, BVSCEN-
SI CAPITANEO.

CASPAR SOLCIVS S.D.

SIMON SIMONIDES avunculus
meus, pro debita pietate, erga
Heram suam, Barbaram de Tarnovv,
& morti eius interfuit, & funus car-
mine prosequutus est. Id quoniam
nondum in manus hominum per-
venit, iniuriam fieri puto, immor-
talitate

talitate dignissimis virtutibus , & memoria tantæ Heroinæ. Est quidem Simonides , vel modestior, vel negligentior scriptorum suorum æstimator , atque, vt ita dicam , scit parere , nescit partum tollere. In hoc carmine ferre eius mores non potui ; &, vel illo invito, edendum duxi. Credo optimis iudicijs, elegantiam suam æternitati approbabit. Tibi verò Illustris Heros , illud offero; tibi enim præcipuè debetur; qui talem filiam & produxeris , & amiseris; vt hinc, vel dolorem, si quis adhuc ex morte illius residet , abstergas; vel lætitiā , quam ex eius sanctissimis moribus semper percepisti , cumulationem referas. Bene vale Illustris Heros , & me inter clientes tuos repone.

MANES
BARBARÆ
DE TARNOW,

AD
THOMAM DE ZAMO-
SCIO,

FILIVM VNICVM.

Non lachrymis, neq; enim lachrymis, sano
 ~~et~~issima vita
Digna mea est, cineres excipe, nate,
 meos.

Nēve tuum luctu crucia miserabile pectus.

Nam miserum causa non decet esse mea.

Ipsa ego iam cœli regionibus alta capesso

Otia, lætitiisq; omnibus ingredior,

Diviniq; fovet piæ me indulgentia amoris,

Et niteo, qualis lûcida stella nitet.

Hoc merui. meruit potius, qui totius orbis

Sive sator dici, sive redemptor amat.

Illum ego perpetuo, dum vixi, sæcula honore

Percolui; cultu nunc fruor usque meo.

Æthereasq; domos habito, cœlestia regna,

Et potior vultu, luminibusq; Dei.

Quo

Quo nil limpidius, quo nil felicius usquam est.

Mortales sensus quod procul exuperat.

Nec sat mente potest, nec visibus usurpari,

Tale ædum lenis celo agitat pietas.

Nec tu finge tibi quicquam lacrimabile de me,

Nec tetricas curas, concipe corde tuo.

Quin potius, studioq; pio, vultuq; sereno

Prosequere, & fatis linguâ animoq; fave.

Atque mei similem factis te æqualibus opta,

Condignasq; i'tas redde mihi exequias.

Sed non plura tibi de me Sat femina laudi,

Sat fane debet, si qua silere potest.

Mæ pietas, me religio me candida mentis

Simplicitas, Divûm me timor ingenuus

Commendet, tibiq; exemplo proponat amico,

Hac mihi te similem parte vigere abeo.

Cætera de Genitore tuo, fortissima facta,

Et vitæ illustrem percipies modulum.

Pane mihi falli dicto evenit: ante Parentem,

Quod pietate mea me tibi proposui.

Ille quasi inferior præ me langueret in illa,

Dictum hoc est à me femineo ingenio.

Virtutum quoniam nobis angustior usus

Constat; vix una si satis instruimur,

Hæc solû primâ, hæc summâ superare putamus,

Querimus hac aliis posse præire viam.

Ut iactabundas etiam contingat haberi,

Et velle insignes equiparare viros.

Sed meliore viros dilabit copia cultu,
 Frustra illis sexus se minor anteferat.
 Nec tu tam nostris avidos, dulcissime fili,
 Quàm defige oculos patris imaginibus.
 Ille tibi exemplar virtutum, ille vnicus autor,
 Duxq; sit eximius, normaq; perpetua.
 Seu pietatis amor, cœlo te asuescere mentem
 I' osset, sola Patris prævia sit pietas.
 Non illo quisquæ gravior, dum accedere Divos
 Iret, non sita religione solers
 Factiq; lacente atq; animum, tendebat O'lympo.
 Innocuâ sperans mente placere Deo,
 Plus, quàm dictorum fucis, specieq; reficta,
 Et vultu qui se vendicat esse probum.
 Quanquæ illum terre non rarò affligere corpus,
 Vidimus, & nudo sternere membra solo,
 Dum se humilè quæ erit summo posuisse Tonanti,
 Et servum se eius proiicit ante pedes;
 Nil memor idutres titulos, nil splendida gesta,
 Nil aurum, & vitæ somnia, divitiis,
 Curita ferens accepta Deo, pronissimus illi,
 Illi aptus toto corpore, tota anima.
 Quid referat sumptus, quos largè effudit honorè
 Divino, grato pectore munificus.
 Testantur moles templorum, atq; ardua tecta,
 Testantur templis addita tot decora,
 Totq; sacerdotum lectissima complementa,
 Musarum domus divite dote sata,

Et mihi

Ut mihi nonnullus veniat pudor : omnia cælo.
 Dum videam nostri facta manere viri.
 Nec morte illius stingui : quin vsque vigere,
 Usque novis semper crescere germinibus.
 Nostra autem , quamvis studio composita fidei,
 Quamvis non sumptus indiga , non operæ,
 Tantisper mansere, quoad mihi vita manebat..
 Mortua dum filii , consilium simul.
 Premia digna tamen , cælo gratante recepi,
 Famæ non potui posthuma ferre bona.
 Nempe hoc femineæ non est opis : inclyta rerum
 Victuro monumenta edere cum genio.
 Quare age, ne patris exemplis, du'cissime fili,
 Vsquam te amoveas, nec melior petas.
 Imprimis pietatem eius, superiûq; timorem
 Exequere , hinc eius cuncta repositæ bonæ.
 Hinc illi pleno læcuples opulentia cornu
 Manabit, rerumq; aurea prosperitas.
 Hinc animi, victrixq; manus, magniq; triumphus,
 Hinc splendor toto nominis orbe volans,
 Ut patrie pater audiret, columeq; Senati,
 Ut fulmen belli , ut præsidium populi.
 Et Regum præfulciret nutantia sceptrâ,
 Corculum ut illorum delictumq; foret.
 Non alio sese sapientia pectore fudit
 Vberius, non fors optima consilii.
 Non studium rebus semper conforme iuvandis,
 Sive forent certæ, sive forent dubiæ.

Ut Regni oraclum floreret, & anchora tuta,
 Cælo deveniunt tanta favente bona.
 Nunc etiam (sed fata vetant, arcana polorum
 Prodere) nunc etiam maximus inter eos,
 Heroûm qui altis virtutibus enituere,
 Inter eos cælo maximus aspicitur,
 Divinæ fulgorem maiestatis adorans,
 Sidereæq; augens agmina militiæ.
 Te quoque nunc spectari ab eo, curamq; iuventæ
 Indulgere tuæ, sit tibi certa fides. (est,
 Et meminisse potes, sed enim meminisse necesse
 Quam conformando sedulus in puero.
 Te fuerat, non tam patris, quam pæne magistri,
 Custodumq; omnes exuperans operas.
 Non tecum lallare, aut balbutire pudebat,
 Non tenerum os primis fingere litterulis.
 At ubi iam vocis latæ, vocisq; pelâsgæ,
 Audelas primas promere primitias,
 O illi quantum solamen, gaudia quanta,
 Quanta voluptatis signa redente dabat.
 Tecum commemini pænæ letissimamense
 Tempora, tecum vitæ otia conterere.
 Et tecum garrere aliquid, semperq; monere,
 Aetate quod & hanc, quodq; aliam instrueret.
 Tantum ille insignè Musis tribuebat honorem,
 Post Divos illas præcipue ut coleret.
 Et solas commendaret, solasq; vocaret
 Ornamenta sua, & delicias animi.

His solis credisse, his enituisse magistris,
 Sapè fatebatur, teque rogabat idem
 Sentire, atque illis iustum præbere laborem,
 Nec vita spatium ponere de manibus.
 Fac præcepta Patris memori sub corde recondas,
 Præceptis parere, hoc coluisse Patrem est.
 Et bene habet. celsò quoties despectat Olympo,
 Doctorum inque choro te videt esse virum.
 Grataturq; tibi, secumq; volutat opimas.
 Spes, spondens fore te mox sibi consunilem.
 Fallere non debes iustissima vota Parentis,
 Quæis materna etiam, iungo ego vota mea.
 Lamq; vale, eternumq; vale, dulcissime fili,
 Sisq; memor Matris, sis Patris atq; memor.

EPITA-

EPITAPHIVM.

BARBARA DE TARNOW

IOANNIS DE ZAMOSCIO RE-
GNI POLONIÆ CANCEL-
LARIJ ET EXERCI-
TVVM SVPREMI
PRÆFECTI

CONIVNX.

IN CONIVGIO LENISSIMA
MODESTISSIMA

VIRI ET SOBOLIS AMAN-
TISSIMA.

POST CONIVGIUM AD SANCTI-
TATIS MIRACVLVM RELI-
GIOSISSIMA.

IN IPSO ÆTATIS ET FORMÆ
FLORE VIDVA CONSTAN-
TISSIMA.

AD VITAM ÆTERNAM CVIVS
ERAT CVPIDISSIMA
MIGRAVIT.

ANNO CHRISTI M. DC. X.
XXVII. APRIL.

*Esse memor Matris Thomæ dulcissime fili,
Sic similis Patri. Fortia facta cole.*

SIMON

SIMON SIMONIDES

THOMAE SEGHE TO
BRITANNO S. D.

SVavitatis tuæ aculeum mihi reliquisti, atque id moribus tuis ad omnem humanitatem natis. Libenter enim regustare soleo consuetudinem illam, quâ tecum Samoscij usus sum. Nam opera, quam in Musâ meâ illustranda posuisti, magni beneficij instar est, ut tibi duplici nomine obstrictissimus sim, & amicitiae, & gratitudinis. Sed qui fit, mi Seghete, ut de te & à te nihil habeam? An tu ex nostris regionibus pedem extulisti? an alicubi in solo loco hæsisti! ubi, de nobis nihil audias, nihil requiras. Vbi ubi es, ego te tamen requiro & vestigo. Luculentius ad te scribam, quum didicero, quo loci te collocaveris. Nunc chartæ huius iacturam facio: etiam carminis, quod ad te mitto: siquidem

D dem

dem genus hoc visus es amplecti.
Bene vale. Cernenani. Anno 1612.
Decemb. 10.

SIMON SIMONIDES

THOMAE SEGETHO BRI-
TANNO S. D.

SEro tuis respondeo : factum
hoc perpetuis occupationibus
meis , quibus hactenus distinebar ;
tum itineribus , ex quibus nunc de-
mum hos aliquot dies respiro. Pro-
ieceram me in quasdam prensatio-
nes : atque , vt verius dicam , in pro-
curationem otij : nempe vt post tan-
tam iacturam ætatis , quam in aula
feceram , tandem aliquando mihi me
restituerem , & totum Musis me da-
rem. Itaque dum ex istis senticetis
extricor , prensandus , adeundus , ex-
orandus fuit non nemo. Videor
non lusisse operam , & iamiam in
portu constitutum me existimo.
Quan-

Quanquam mihi ætas ingravescens
 iam pridem incubuerit: sexagesimum
 enim annum prope attigimus: ta-
 men benignitate Deum nec valetu-
 dine improspera utimur, nec viribus
 usquequaque deficimus: vigorem
 insuper animi eum sentimus, ut ἀκ-
 μην sive ingenij sive industriæ hanc
 mihi nunc demum affulsisse facile
 intelligam, nec dum laboris aut stu-
 dij diminutiunculam ullam experi-
 mur, quia incredibili quodam ar-
 dore & temporis parsimoniam exer-
 cemur, & in libris propè perenna-
 mus. Laudatiunculâ hanc mei ideo
 apud te effutio: primum quia in si-
 nu amicissimi hominis: deinde ut
 gaudeas, quod ita vitæ meæ ratio-
 nes subducendas sategerim, pro ut
 tu me plenissima boni effectus epi-
 stola sive hortari, sive monere, sive
 exorare visus es. Laudibus tuis,
 quas in me ὅλω τῷ θυλάκῳ effundis,
 plane erubui & pressi conscientio-
 lam meam: immo ut ille in orche-

strâ fortis equus ; quanquam senio
 confectus arrexī ὄρνυ ἔς & audeo
 sperare , expectationi tuæ me satis-
 facturum. Iuvenilia mea quod eden-
 da proposueris, obsequar amorī tuo,
 non iudicio meo : ego enim blattis
 & tineis iampridem illa damnavē-
 ram. Tamen tamen, parendum tibi
 est , & conquesta alicunde mitten-
 tur ad te propediem: nam negligē-
 tiam aut vilitatem hac in parte mei,
 non est , quod apud te excusē. Is
 sum plane qui scriptiunculas meas
 nunquam tanti esse putaverim , ut
 ævi oculos sustinere possent. Sed
 ne nimium crudelis in me esse vi-
 dear : quales quales isti libelli , vel
 reiecti vel repudiati à me , quando
 tu ita vis , in lucem , quam semel
 aspexerant , iterum prodeant. Tu
 ut tutelare numen illis sis, etiam at-
 que etiam cogita: ego hic, ut ait ille,
 post carecta latuero , tu in sole &
 arenâ vapulabis. Verum enimvero,
 si te studium hoc erga me & musas
 meas

meas non deferit ; te impoſterum ſcriptorum meorum vivus volens Iunonem Lucinam dico, creo, nuncupo : per te & ex manu tua eant dias in luminis oras , per te vitam accipiant, & ſi ita genius vel meus vel tuus annuerit , vivant & ætatem ferant. Non eſt, quod dubites , ne te illorum copia non expleam ; ita nunc totus lecturio & ſcripturio. Interim humanitate & amicitia tuâ mirificè conquieſco. Sed heus tu Elegiam hanc vide: amabis illam, ſiquidem Iacobum Sobeſcium amas, juvenem ſpectatiſſimæ indolis, virtutis , eruditionis , quæ bona tanto in illo illuſtiora , quanto rariora in ſummâ fortunâ. Ego inſuper habeo, quod ex illo gaudeam : alumnus eſt diſciplinæ meæ ; tam pulchre proceſſiſſe, ſerio triumpho. Bene vale, brevi iterum meas expecta: ego itidem tuas exſpecto. Illuſtris Mareſchalcus mutationem transmittendi inter nos curabit , vir priſcæ huma-

nitatis, atque erga bonas litteras benignissimus. Iterum vale. Hoc amplius. Clarissimo Vackero cupio me insinuari: fac amabo amici officium, & commendatiunculam mei ad hanc epistolam, quâ illius amicitiam ambio, adiunge. Cernenani. Iunii 13. Anno 1613.

I A C O B O S O B E S C I O
MARCI PALATINI LVBLI-
NENSIS F.

R Edditus est patrijs tandem Sobescius oris,
Unica magnarum cura Samosciada.
Non, si illi fratrem germanum fata dedisset,
Tanta avidus reducere lætitia exciperet,
Ut nunc unanimi sospes gratatur amico,
Nec potis est presso gaudia ferre sinu,
Quin usque iniectis amplexibus obuius hæret,
Atque ipsam gestit pandere penè animam,
Omniaque effundit cumulati munera amoris,
O rare magnum fœdus amicitie!
Scilicet hanc Musæ sanctis aluere sub antris,
Candor & à teneris nutrit vnguiculis.
Et paritas morum iusto provexit honore,
Et nullo lapsu contemnerata fides.

Quin

Quin ipsi primævo ortu inſevère parentes,
 Nam quantum Iano Marcus amatus erat,
 Quamq̃ fuit Marcus ſincere obnoxius illi,
 Imagina non iſthæc dixerit ore brevi.
 O genus heroûm, ô noſtri duo numina ſecli.
 Vos tamen heu nimium mors properata tulit.
 At ſoboles veſtro de germine candida manſit,
 Candida, non veſtris diſſita ab ingenijs,
 Invictaſq̃ ſimul virtutes æmula veſtras.
 Et ſimul inſignes æmula amicitias.
 Quantum ſeſe illis hilaraſſet veſtra ſenectâ?
 Quanta oculis fluerent gaudia, quanta animo?
 Hæc vos læta tamen claro uſurpatis Olympo,
 Non claudit cæcis omnia mors tenebris.
 Quin ſole in puro, radijsq̃ perennibus orbem
 Hunc inum, veſtras aſpiciſq̃ domos,
 Gaudetiſq̃ iſtos iuvenes veſtigia veſtra
 Imprimere, & navis vivere pectoribus,
 Mutuaq̃ inter ſe conſortia neſtere vite.
 Fas mihi ſit Muſæ grata referre mea.
 O ſenium, ô mea tot ſpargentes tempora cani,
 Multa equidem vobis debeo, lucis amans.
 Quod mihi tã pulchros ſervaviſtis iugiter annos,
 Nec mea dum tellus lumina preſſa tegit.
 Ut liceat vivo ſalutis tanta potiri,
 Quanta ipſi optarent, qui genuère, patres.
 Et ſpes non vanas ſtudio depaſcere opi.no,
 Et patriæ certis ſe recreare bonis.

Omnia nam cūm sint mortalibus edita seclis.
 Dispereantq; vrbes, dispereantq; viri.
 Nec regum, nec regnorum stent libera fata,
 Cunctaq; versantur continuo interitu.
 Hoc se nature tamen exactissimus ordo
 Sarcit, & hinc rerum germina perpetuat,
 Quod quæ deciduo tandem sunt sine perempta,
 Illis succrescunt mox alia atque alia,
 Et se substituunt quasi subducentibus umbris,
 Eq; novo gaudent surgere seminio.
 Sic nova, sub ramis se subijcit arboris altæ,
 Fraxinus, inq; locum matris opaca salit.
 Sic pereuntq; greges ovium, crescuntq; vicissim.
 Sic genitricem exest vipera nata suam.
 Vnda velut rapidis, sibiq; incumbentibus undis
 Perpetuo lapsu se in mare præcipitat.
 Sic genus humanum semper variante propage,
 Alterum ab occasu pullulat alterius.
 Hoc plerunq; tamen vitij intercedit, vt ortus
 Inquinet egregios, deterior soboles,
 Degeneresq; edat fetus immitior ætas,
 Semper & in peius labe fluente ruat.
 Herdum vt gnati noxæ, pestesque notentur,
 Vulgatumq; nepos, audiat opprobrium.
 Illos felices nimium, nimiumq; beatos,
 Illos divini germinis esse reor,
 Qui potuere suis innoxia semina natis
 Inferere, & nulla linquere sorde domum.

Nobilibusq; incrementis se se exexere,
 Qualia vix magnis se sociant opibus.
 Namq; opibus convasandis, atq; anxie habēdis,
 Dum noctes, totos invigilantq; dies,
 Dum summa in nummis vitæ ornāmēta reponūt,
 Hancq; vnam natis dant animam, atq; animū,
 Materiam fastus tumidi, luxuſve pudendi,
 Et quæcunque pati prava libido solet;
 Sanctior interea virtus, & splendor honesti,
 Durior & morum regula deseritur.
 Hinc malè parta patrū labātur tēpore puncto,
 Hinc genus, & generis fama vacillat iners.
 O iuvenes, ne tanta animis assuescite damna,
 Non vestrum est tali impingere principio.
 Vos melior sanguis, vos inclyta facta parētum,
 Splendida vos pulchri nominis aura levet.
 Hoc cultura animi pridem iuvenilibus annis
 Perfēcta, hoc Musis præstita sanctè opera
 Suadet, & inducit magnis componere mentem
 Consilijs, nec se mittere velivolos,
 Nec vanas sectari umbras fervoris inepti,
 Vadere per durum sed rationis iter.
 Hoc spes omnigenæ, hoc patriæ iustissimæ vota,
 Afflicta patriæ heu anxia vota nimis,
 Iure suo, & propius poscunt urgente periclo.
 Cernitis, ut nulla nubila parte vacant?
 Evolat & totam fluctus sorbere carinam?
 Nec remi, nec iam lintea sufficiunt.

Auxilioq; viros longè labor ultimat omnes
 Advocat, & certo flagitat interitu:
 Aspice ut vestris in vultibus omnia figant
 Sese ora, & densi se agglomerant oculi?
 Faustisq; ominibus passim comitantur euntes,
 Et ceu clara poli sidera suspiciunt.
 Vos fore, qui patrum virtutibus æquiparetis
 Nomina, quèis constet publica nixa salus.
 Reddere qui pacem patriæ, qui sancta sciatis
 Iura tenere hominum, iura tenere Deum,
 Nec sinere incurfare bonis, quando intonat iras
 Hostica sive manus, civica sive manus.
 Quare agite, & iam iam sudate ingentibus orsis,
 Gloria virtutum querit, & almus honor.
 Tuq; Samosciada prior ardua cæpta viâi
 Ingredere, haut fallax alea iacta tibi est.
 Iam grave te Mavortis opus, iâ te hostica castra,
 Iam te Turca ferox audyt, atque Getes,
 Et Scythica ingemuere tuis examina campis,
 Teque sagittarum texerat imber atrox.
 Nec fuga te eripuit; quamvis numerosior hostis
 Ingrueret, quamvis cuncta timenda forent.
 Quin hostem præterlapsum fuga sustulit amens.
 Incipe te patrijs exereare auspicijs,
 Et te victorem semper florere labora.
 Fortuna audentes gnava iuvare solet.
 In partes veniet Sobescius, æmula virtus,
 Et geminos fratres promovet, & socios.

Castora sic Pollux, sic fortem Thesea texit
 Pyritibus, manui sic manus apta subit,
 Sic pede fulcitur pes constantissimus equo.
 Omniaq; alternâ sufficiuntur ope.
 Audiet hæc longè Zolkievi filius; illum
 Nunc fovet arguto Musa venusta sinu,
 Ambrosiosq; intus rores, & mella reposta,
 Et suadæ iudulget flexanimum laticem.
 Unâ inconcussi momentum roboris addens.
 Ut gerat exacto congrua corda viro,
 Aetatem antevolans, ipsis maturior annis,
 O quanto te olim fata beant comite!
 Quantum ille in patrijs lumen spectabitur oris:
 Communis impendet commoda quanta bono:
 Qualis longinquas ratis ausa accedere terras,
 Vastas trans Syrtes, vastaq; trans maria,
 Mercibus Assyrijs opulens, aut Perside gaza,
 Sistere se gaudet portubus in patrijs,
 Regificasq; effundit opes; manus omnis ad illam
 Convolat, illam omnes accipiunt reducem,
 Occursuq; procul, lato & clamore salutant,
 Et sibi quisq; optant munificam affluere.
 Dic Samosciada, ne tu clarissima Divum
 Dona, quibus vestrum condecorant genium
 Ignorare velis; fuerunt quæ maxima semper,
 Nec maiora usus repperit omnimodus.
 Quod tantos numeres cognato sanguine iunctos,
 AEqualesq; ævo compare suscipias.

*Non mulè discordes studijs, non moribus atros,
 Quin culto affabrè conspicuos animo.
 Qui tua coniuncto sustentent robore facta,
 Incluta qui tecum munia participent,
 Sublimemq; ferant cœlo communibus ausis.
 Flumina sic proprio parvula fonte cadunt,
 Et tenui rivo trepidant viridantibus arvis,
 Nec sese claro nobilitant latice,
 Hinc atque hinc donec latè auxiliaribus vadis
 Ausculta, procul vasto se æquore proiciunt.
 Sic rex Eridanus fluviorum gurgite pleno
 Crevit, sic flumen, Vistula magne, tuum.*

DOCTISSIMO ATQVE ORNA-
TISSIMO IUVENI

GEORGIO DOVZÆ.

Dno. & amico observandissimo.

Nobilissime iuvenis,

Post tuum à nobis discessum,
 pro mutuo nostro amore, solli-
 citum me fuisse existimare debes,
 quomodo itiner hoc tibi cesserit,
 ecquid incolumis petita loca atti-
 geris, valuerisne vsque, & cætera
 eiusmo-

eiusmodi , quæ amici pii amicis ab-
 sentibus timere solent. Tum illud
 veniebat in mentem , domi meæ te
 non tam ampliter habitum , provt
 familiæ tuæ dignitas requirebat.
 Verum tu tenuitati nostræ ve-
 niam dabis, & ex animo potius rem
 æstimabis, non animum ex re. For-
 tunulæ meæ si hoc etiam scire vo-
 les , apud Heroem meum non pes-
 sume collocantur. Spero me hone-
 stissimi otij luculentam copiam ha-
 biturum in quo, & in libris vtinam
 mihi consenescere contingat. A
 Patre tuo hanc tibi epistolam; hanc
 alteram à Bircoveio. Petrum Cekli-
 nium qui tibi has reddit , scies esse
 ex primarijs Secretarijs Regijs , vi-
 rum optimum, literarum amantissi-
 mum , si quid librorum MSS. meâ
 causâ comparasti; vbi hominem mo-
 nueris, pretium dabit & ad me trans-
 feret. Bene valere te cupio. Leo-
 poli Anno 97. Iunij 26.

Tui amantissimus

S. SIMONIDES.
NOBIS

NOBILISSIMO IUVENI

GEORGIO DOVZÆ,

*Amico charissimo in aula legati
Angli Constantinopoli.*

S.P. **A**Ntonius vicinus meus
reddidit mihi à te episto-
lam, perbreve illam quidem; sed
tamen quod à te, gratissimam. vel-
lem enim perennem hanc nobis ami-
citiam esse, quæ quoniam inter
absentes vix aliâ ratione commo-
dius retineri solet, quam literarum
frequentia, vsurpemus quæso officij
hanc mutationem. Ego meam vi-
cem non committam, desiderari à
te diligentiam meam. De te iti-
dem mihi persuadeo, obsequutu-
rum te pro benignitate tuâ votis
meis. Itiner hoc feliciter tibi ces-
sisse gaudeo; turbatum tamen non-
nihil à nebulone illo *** doleo;
sed

sed nos improvidi, qui sanum & sobrium quicquam sperabamus ab hoc terræ foetu. Tu ipse videras, quæ mandata acceperat super te ab heris suis : maiori fide nemo commendari potuit. Sed quid facias? mala mens, malus animus. Hoc potius gratulor in familiam te acceptum à viro principe, qui honorem ingenio, tuo habere non spernit. Quid si hoc ita sit? ut læti aliquid dum advenit, semper præcedat, quod velis non evenisse : sed ego fortean refrico molestiam, quam tu iam olim expuisti. Ego etiamnum inter meos vivo, non alio negotio, quam ut illis & eorum rebus provideam. Brevi tamen expediam, & me apud Heroem meum collocabo. Ex ista peregrinatione fructum etiam ad me rediturum spero, quâ libris, quâ ceteris rebus. Quæso amculi ut memineris. Bene valere te cupio. Leopoli 6. Septemb. An. 97.

Tui amantissimus

S I M O N I D E S.

A M^r. DE MORS.

Patrice d'Ambourg.

nous donnant SIMONIDE.

SIXAIN.

IE ne vante, de MORS, ton merite ou ta
gloire;
Aussi ne suis-je enfant des Filles de Memoire.
Tant de rares Escripts qu'affranchis chasque
iour,
O la nuit, de la mort, te dressent la colonne;
Par sur tous, SIMONIDE, auquel je fai la
cour
Debattant aux Romains & aux Grecs la cour
ronne.

DE NEREE Ministre
En l'armee de son Excel.

VITA

VITA ET OBITVS

ILLVSTRISSIMI HEROIS
IOANNIS SAMOSCII
REGNI POLONIÆ CAN-
CELLARII SVPREMI ET
EXERCITVVM DVCIS
GENERALIS,

AVTHORE

ADAMO BURSIO.

.E

IN ARMA ILLVSTRIS-
SIMI MAGNI IOAN-
NIS SAMOSCII supremi
Cancellarii Regni Polonię &
exercituum Ducis gene-
ralis.

*T*Res hæc tria sunt insignia stemmata vite,
Doctrina insignis, virtus insignis, & inde
Pro meritis veniens vultu fortuna benigno.
His armis aucti Samosciadæ usque triumphant
Aurato curru inveci Capitolia cæli.

ILLVSTRISSIMO AC
REVERENDISSIMO

DOMINO,

D. GEORGIO SAMOYSKI
Episcopo Chelmenfi, Abbati
Czervenecen. Domino ac
Patrono observan-
tissimo,

Adamus Bursius S.P.D.

S Ermonem hunc meum in
lucem exeuntem, ad te mitto,
tibiue dedico Illustrissime Do-
mine : multis nominibus te
prensantem. Primùm, quia lo-
quitur laudes Samoscii, hoc est,
magni patrui tui : ideò, ut uni-
versæ domus illius, ita laudum

E 2

quo-

quoque, ad te imprimis pertinet patrocinium & tutela: deinde, quia solus es summus præses, iudex, & patronus huius Academię : quantulumcunque id est, quòd ex illius quasi sinu proficiscitur, id tibi præcipuè debetur. Accipe igitur excellenti illo animo tuo hanc vocem meam, minorem quidem longè quam sunt laudes illius magni Herois, sed illi tamen debitam-Vale.

ORA-

Barsy

69

O R A T I O.

 I quis est vestrum, auditores, qui forte, ab obitu Illustrissimi Herois Samoscii, miretur nostrum vertentis huius anni silentium: is obsecro consideret, quid intersit unum vulnus an plura accepisse: uno dolore an pluribus esse consauciatum. Accepit magnus vulnus Respub. Polona, postquam sublatus illi est magnus Cancellarius, magnus exercituum imperator, Icannes Zamoscius. Ille enim fuit arx & murus Regum & Regnorū Poloniae, princeps ac culmen Senatus, custos legum, defensor libertatum, lumen ac decus civium, commune perfugium bonorum, fulmen bellorum, terror hostium, deliciae literarum ac literatorum. Ad quem communem & publicum luctum, accessit privatim orbitas nostra: quæ coniuncta cum malo communi, geminato dolore

E 3

simul

simul & ingenium & vocem nobis interclusit. Nunc quoque, si fas esset, quibuscunque ausibus nostris ipsum ad vitam revocari posse, tanti esset non modo lugere, sed etiam de vitæ nostræ deinceps vitam illius redimere. Sed quia ille necessitati naturæ concessit, & cœlitus ex hac statione in aliam est vocatus, cum prima forte uti non possumus, utamur secunda; memoria virtutum, præsentem illum nobis faciamus: ab hac parte mori ille non potuit, quem rerum gestarum gloria iampridem immortalem reddiderat. dum vixit, ærarium omnium bonorum omnibus præstitit: quod reliquit, specilegium est, sed rarissimum & preciosissimum, civibus suis insigne exemplum virtutum. Iam enim minus requiretis peregrina: hîc hîc domi habebitis omnis exempli documenta, in illustri posita monumento: unde vobis Reipublicæ. quod imitemini, capiatis.

piatis. Quod multi excudent elegantius, ut est & materiæ & ingenii benignitas. mihi non tam copia quàm modus in dicendo videtur esse quærendus. Quamobrem præteribo, quæ illi cum plerisque multis fuere communia : quod natus fuerit paterna stirpe & materna, avis, atavis, maioribus clarissimis & fortissimis viris. Plena est historia, plenæ voces Polonæ nobilitatis. A quo enim rerum Polonicarum scriptore, non celebratum genus paternum Zamosciorum? qui iam inde ab ultimâ memoriâ, non advenæ in hæc regna, sed indigenæ huius regni, ex stemmate nobilissimo Kozlorogorum nomine dicebantur. Ex quibus Florianus, cognomento Sari, vetustissimum insigne gentis suæ, novo monumento virtutis, auxit & cumulavit. Nam Prussico bello, Rege VVladislao Lokietko, cùm inter hostium cæsa cadavera, fortissimè pro patria pugnans, effusis

visceribus iaceret, à Rege id spectante & admirante, ad memoriam sempiternam & decus immortale nominis Samosciani, ad trium hastarum vetus insigne, Kozlorogi dictum, nomen leclitorum stemmatis, quod est Samosciorum, est consecutus. Ex hoc genere paterno oriundus, maternum duxit ex antiquissimâ & nobilissimâ gente Herburtorum: qui cum multis tam belli quàm pacis artibus perpetuo successu Rempub. hanc auxerunt & ornârunt, tum imprimis ingenii & doctrinæ gloria illustrârunt. Verùm hæc, ut dixi, Zamoscus cum plerisque multis habuit communia: patris illius certè singularem prudentiam mirari par est. Is fuit Stanislaus Zamoyiski, vir per multa militiæ decora clarus: quorum commendatione, primum nobilissimo municipio in Russiâ Belz nominato præfectus, postea in amplissimum Senatus ordinē est cooptatus, Castellanusque Chel-

Chelmenſis appellatus. Multa huic viro debet cum Ruſſia, parens & al-
 trix ipſius, regio clariſſimorum &
 fortiſſimorum virorum fertiliſſima;
 tum univerſa Polonia: non ſolum
 ideo, quòd hoc decus & lumen no-
 minis Poloni Ioannem procreavit:
 id enim fortunæ eſt: ſed quòd pro-
 creatum ita educavit & inſtituit, ut
 primus iter oſtenderit & pateſce-
 rit, quò eundum ſit huic, qui bo-
 nus & commodus patriæ civis ſit
 futurus: quod ſingularis eſt pruden-
 tiæ. Quamprimum enim attingit
 hanc ætatem, in qua pueriles animi
 primis literarum incunabulis infor-
 mari ſolent, miſit eum diſcendi
 cauſà Craſnoſtavum, oppidū quon-
 dam celebre, ſed maximè eo nomi-
 me; quòd illud hominum eruditum
 Albertum Oſtrovski, tunc ludì li-
 terarij præfectum haberet: quo pri-
 mæ literaturæ puerilis præceptore
 uſus, cùm celeriter æquales ingenii
 gloria ſuperaffet, facilè diſciplinæ

E 5

illius

H. Id. Heidenſtein in Vita Zamom.
15. Oct. 1771.

illius rivulis exhaustis, ad fontes ipsos ingeniorum se contulit. Erat Gallia tum plena doctissimorum virorum, in quibus illa lumina fuerunt: Adrianus Turnebus, Dionysius Lambinus, Iacobus Carpentarius, Petrus à Penna. qui & quanti Deum immortalem viri? quàm docti, quàm celebres? Turnebum igitur & Lambinum principes ac duces sibi elegit in his studiis, quibus animus ad humanitatem informari debet: Carpentarium in artibus & Philosophiâ: Petrum à Penna in Mathematicis scientiis præceptorem sumsit. Sed quid ego hæc commemoro? num pauci, nostratium quoque, illorum præceptorum ibidem copiam habuerunt? ex quibus tamen neminem Turnebi aut Lambini, aut Carpentarii, aut Petri à Penna, discipulum agnosceres, Ioannem Zamoscium facillè agnosceres. Ecquid hoc rei est? Studium, auditores, studium, & arctissima

*Zamoscij relictæ aula Franc. Delgini opti-
in scholijs & tetra se addidit, qui ut opus
in intera Arithm. et Geometria
colebat, illudentib; sepe et ridendib; arguentib;
Heidenh.*

optimi temporis in optima ætate
parsimonia. Id id interest. Quan-
tum enim alii ab audiendo tempo-
ris dabant conviviiis, quantum aleę,
quantum pileę, quantum lusibus, vo-
luptatibusque aliis, tantum ille su-
mebat ad recolenda hæc studia, quæ
ex præceptoribus audiebat: nec so-
lùm tunc, quum audiebat; sed quem
gustum ab illa usque ætate imbu-
erat, eius sapor, ut ita dicam, ad ulti-
mum usque vitæ spiritum in eo per-
duravit: verissimeque de illo dicti
tabatur, quod de sapientissimo si-
mul ac invictissimo Imperatore Ro-
mano Scipione Africano dictitari
solutum traditur: nunquam minùs
solum fuisse, quam cùm esset solus:
nec minus ociosum, quam cùm es-
set ociosus. Sive enim domi, sive
foris, deambulando, iter faciendo,
in castris, inter arma, ac tela, per-
dius, ac pernox, quantum ocii con-
cedatur vel ab requiete corporis, vel
à negotiis Reipub. totum ad reco-
lenda

lenda literarum studia conferebat: & hunc redditum ad literas iucundissimam sibi esse animi requiem prædicabat. Adeò à teneris aſueſcere multum eſt. Verum ut ad id, quod cœpi, revertar. His optimarum disciplinarum velut mercimoniis ex Galliâ deportatis, inſatiabili quadam diſcendi cupiditate inflam-matus, Patavium venit: in urbem celebrem, atque eruditissimis hominibus, studiisq; affluentem. Ex hac plerosque nobilitatis Polonæ nuper vidimus adferre solitos doctrinam, subtilem illam quidem, & acutam, sed abhorrentem ab usu huius Reipub. ex qua nihil neque ad communem afferre fructum, neque in aspectum Reipub. lucemq; proferre poterant. Samolcius autem, cum sibi persuasisset, nihil esse in vitâ tantopere expetendum, quàm laudem divini numinis, & patriæ felicitatem: ut ea copiis locuples, opibus firma, gloria amplâ, virtute honesta

nestra sit: ad iurisprudentiâ animam
 appulit, quæ regendis populis, ad-
 ministrandæ Reipub. maximè una
 scientia est comparata : eam igitur
 veluti ultimam manum studio im-
 posuit. Interea cum de ingenio eius,
 & singulari cruditione in dies fama
 crebresceret, omnes, quicunque de
 ingeniis aliquid iudicare poterant,
 certatim sese illi applicuerunt : ac
 unanimi consensu principem iuven-
 tutis literatæ, Rectoremque Acade-
 miæ Pataviæ creaverunt. Quo mu-
 nere cum ingenti laude decurso,
 quum iam abundans præceptis, in-
 stitutisque optimarum artium, ma-
 turus videretur rebus gerendis, pa-
 triæ amor in Poloniam illum revo-
 cavit. Nunc demum is mihi campus
 esset orationi : si modo possem pro
 magnitudine hominis, magnitudi-
 nem orationis asserre : sed quum
 parem non potero, pro re natâ,
 quam potero, postquam cepi, prole-
 quar. Tria ego existimo esse in cive
 principe,

principe, quæ qui habeat, non ego illum quidem, ut noster ille, Deo simillimum iudico, sed cum illo comparo, quo post homines natos nec maior vir, nec nobilior, aut clarior civis esse potuit. Ea sunt: doctrina, virtus, felicitas: quæ omnia in multis aliis mediocria vel legimus, vel accepimus, in Samolcio omnia summa vidimus. Conscii sunt doctrinæ, & eruditionis illius, quicumque ad eum, vel cum eo unquam sermonem habuere. Quandoque & quotienscunque ad eum verba fiebant latina, illa, quæ ex tempore respondebat latinè, latiniora & cultiora erant, quam ea, quæ ab aliis, qui non mediocre nomen ex literis habebant, meditata, ac parata afferebantur. Quæ verò cogitatè accurateque scribebat, ea sic probabantur, ut ad veterum scriptorum laudem pervenirent. Documento sunt scripta eius, cum magno emolumento rei literariæ in lucem edita.

edita. De Senatu Romano liber: quo admodum adolescens eruditissimam criticorum gentem conturbavit. Quid enim illis accidere potuit magis inopinabile, quàm iuvenem in ultimis Septemtrionibus natum, quos illi barbaros vocitant, id opus conscripsisse, quod senes, in omnium literarum luce natos, necesse fuit admirari. Sed virtus nec ætatem expectat, nec locum moratur. Dedit igitur specimen, qualia & quanta sint ingenia nostrorum, firmitè educta excultraque fuerint. Extat illius etiam opus legum & institutorum Academiae Patavinæ, quod antè dispersum & corruptum collegit, ordinavit, recensuit, edidit. Argumentum ingens, quantus erat futurus patriarum legum peritus, qui peregrinarum tantoperè fuit studiosus. Extat elegantissima oratio illius edita, quâ usus fuit ad Henricum Valesium, quando legatus à Repub. Polonâ missus. ipsum ad imperium

in Poloniæ Regnum vocabat, Artium verò Philoſophiæque cognitio planè in eo fuit admirabilis. Quicquid enim à Græcis vel à Latinis ingeniis egregium, & doctrina ſcientiaque dignum literarum monumentis proditum eſt, nihil eſt, quod ille non viderit, legerit, planeque perceperit, ſed etiam tenaciſſimè meminerit. In quo tantus fuit, ut ſæpenumero nos ipſos in ruborem daret: qui aſſiduè in libris habitantes, nocturnâ atque diurnâ manu, ſcripta doctorum verſabamur: neque tamen ex iis ita facilè, quoties uſus venit, prompta parata nobis ſub manum veniebant, quàm illi, qui ante multos annos hæc ipſa cognoverat. O diviniorem quàm Themistocleam memoriam auditores! Itaque cùm iam totum Reſpub. haberet, quæque ſumma erant, tam bello, quàm pace gereret, unicam tamen & referebat, & oſtendebat, in ſuæ negotiorum, animi recreationem,

nem, in Academiam, quam in patrio solo condidit, ventitare: nobilemque iuventutem non solum presentia excitare, sed etiam voce hortari; nec voce solum, sed disputando experiri: cum Philosophis, de Philosophia, philosophicè: cum Mathematicis, de Mathesi, mathematicè: cum Iurisconsultis, de Iurisprudentia, consultissimè. Idque unico hoc nomine se factitare & dictitabat, & declarabat, ut iuventus Polona intelligeret, ex quo fonte illa, quæ summa omnia in ipso erant, hauriret: hincque persuasum suo exemplo haberet, nunquam nec se potuisse, nec quenquam posse principem in Repub. extare civem, ad cuius naturam eximiam atque illustrem, ratio ac conformatio doctrinæ non accesserit. Quæ cum maxima in illo esset: ab ea tanquam à fonte manabant, quæcunque sive pace, sive bello, pro salute huius imperii, pro vita civium, proque

F uni.

universa Repub. ab eo gesta fuerunt. Quod ipse sæpenumero prædicabat, se quicumque, & quantuscunque esset, omnia optimarum artium studiis accepta referre. Eorum enim decursis spatiis, ex ingenii doctrinæque celebritate cognitum ac commendatum, Sigismundus Augustus, Poloniæ Rex, in collegium Secretariorum suorum cooptavit: atque protinus inter primos huius ordinis habuit, moxque, quod regis sapientissimi erat iudicium, Samoscii verò summa in suscipiendo dexteritas, in agendo sedulitas, in conficiendo felicitas, non solùm regio tabulario, quod Archivium dicitur, ipsum præfecit, sed brevi Capitaneatu Belzensi ornavit. Nec post unquam vel regem impositi, vel Samoscium suscepti muneris poenituit. Sicut attentus ad rem patrifamilias, nactus agrum fertilem illud quidem natura, sed propter aratorum pigritiam, nec cultum, nec fructuosum,

Quosum, intellecta soli bonitate, impensè operam faciendo, incredibile quantum horreum frumenti congregavit. Ita Samoscus, quæcunque antea in actis publicis, pulcherrima illa quidem, & maximi momenti, sed veluti moles quædam indigesta, per incuriam, suppellex iacuit, illam recensuit, disposuit, ordinavit. Qui labor illius non solum Reipub. bono fuit, sed ipsi privatim etiam in magnum emolumentum cessit. Quod enim discrimen esse putatis inter eos, quos Respub. in amplissimo dignitatis gradu collocavit: ex quo tamen cum de Repub. consilia ineunda, sententiæque dicendæ sunt, alii mussant, alii pedibus in aliorum sententiam eunt, alii ita loquuntur, ut nec caput, nec pes, ut est in proverbio, eorum orationis appareat. Samoscus autem, omnibus Reipub. temporibus, iure suo potuit dicere idem, quod Apollinem apud Ennium distitasse tradit

Orator ille, se esse eum, unde sibi populi, & reges, & omnes cives consilium expetunt. *(quit, ex*

*Suarum rerum incerti, quos mea ope, in-
Incertis certos, compotesque consilii (das.
Dimitto, ut ne res temere tractent turbi-*

Verissimum enim oraculum fuit ci-
vitatis Polonæ: ad quod ora sua
populus Polonus convertebat, ex
cuius ore pendeat, à quo compos
consilii, & rerum suarum, in quas-
cunque ille incubuit, certus redibat:
ex cuius ore melle dulciorem au-
diebat orationem. Hoc discrimen
est, hoc auditores, quod Samoscius
ad summam scientiam rerum uni-
versi sæculi, ad cognitos & perspe-
ctos omnium gentium, nationum,
populorum, ex monumentis litera-
rum, mores, leges, instituta, consue-
tudines, ad id, quod intelligentia
penetravit, & notitia complexus
est, omnium omnis ævi Rerumpub.
ortus, incrementa, motus, conversio-
nes, occasus, earumque prægressus,
&

& antecessiones, causasque omnes in memoria habuit: ad hoc inquam adiunxit accuratam & exquisitam rerum domesticarum cognitionem: sine qua nemo, qui, & ubi sit, potest agnoscere: sed semper tanquam hospes & peregrinus in sua civitate versabitur. Samoscium autem verissimè vivam bibliothecam fuisse, possis affirmare. Ille ætates patriæ, ille iura publica imperii, ille privata civium, ille domesticam, ille bellicam disciplinam, ille foedera cum vicinis populis, pacta conventa cum sociis sciebat: omnium denique humanarum divinarumque rerum notitiam habebat. Felicissimè igitur per eum Respub. omnia & loquebatur, & agebat: nihil ei novum, nihil inopinum, nihil difficile, nihil arduum erat: omnia animo præcepta, præmeditata, pertractata gerebat: ad omnia Reipub. tempora, casus, pericula propè sub manu & consilia, & remedia inveniebat. Verùm

non solum præsentia bona, vel mala, sed quod multò divinius est, futura, tanquam ab altissima specula, ab excelsa animi sapientia videbat luculentissimè, denunciabat certissimè; nunquam perplexus, nunquam obliquus, nunquam falsus. Hoc est, hoc, auditores, demum sapientem esse, non modò, quæ ante pedes sunt, videre, sed longè in futurum prospicere, ut dixit ille. Hunc talem, ac tantum, magnus ille animo, sapientia, virtute, Stephanus Batto-reus Rex Poloniæ, postquam ad imperium venit, diligenter quæsit; morum, consuetudinum, legum, iurium, totiusque Reipub. gnarum: sine quarum rerum scientia Rem-pub. dextrè gerere videbat se non posse. Maiorem invenit Samosciu, quàm quærebat: non solum in pacis artibus consultissimum, sed in bellis fortissimum, felicissimum, ut vidit eum, ut cognovit, omnibus dignatus est, quibuscunque maxi-mis

nis potuit, quæ summæ illi virtuti debebantur. Fecit cum imprimis legum omnium tam publicarum, quam privatarum huius imperii custodem. (is enim legibus, & moribus Poloniæ est supremus Cancellarius) Magnum me hercule munus, tantique momenti, quanti sunt ipsæ leges: salus nimirum, ac anima civitatis, verum nulli, quàm Samoscio convenientius, qui ipse anima, ut sic dicam, fuit legum, ac iuris. Putabant plurimi nostrorum imperiti rerum quidem, sed prompti manu, & ferro viri, longissimis spatiis à se diffita esse ista, Minervam & Martem, literas & bella, libros & tela, nec in unum concludi posse. Verum laudatissimè sapientissimus Rex iudicio suo illorum stultitiam condemnavit: Samoscio virtute refutavit: Regis iudicium mirificè comprobavit. Creatus enim à Rege Imperator exercituum, Deum immortalem! quæ, & quanta documenta dedit:

non frustra ab antiquissimis, iisdemque sapientissimis, Palladem armatam statui solitam. Tantus Imperator in omni genere belli fuit; præliis, oppugnationibus, totiusque belli instrumentis, & apparatu: ut neminem ducem post exortam Poloniam parem, neminem eorum, quos uspiam legimus, maiorem extitisse unquam ostendere habeamus. Quatuor censet ille has res in summo Imperatore inesse oportere: scientiam rei militaris, virtutem, auctoritatem, felicitatem. Quæ res ex his, obsecro, illi defuit, aut potius quæ non summa in illo fuit? scientia cernitur in exercitu ducendo, in castris metandis, in locis capiendis, in urbibus, ac arcibus obsidendis, expugnandis, capiendis, in arte conciliandorum hominum. Quis illo in his omnibus fuit scientior? qui omnibus bellis, quæ à regibus Poloniæ hac tempestate, qua vixit, gesta sunt, non interfuit solum, sed

sed etiam præfuit. Qui Imperator
plura bella gessit, quam alii lege-
runt: plures urbes cepit, quam alii
viderunt: plures victorias rettulit,
quam alii concupiverunt: plures
triumphos egit, quam alii spectave-
runt: &, quod divinum est quid-
dam, sine ulla unquam offensione,
nulla suorum iactura. Nec sine caus-
sa. Nihil enim unquam egit, nihil
est molitus, quod non prius consul-
tum, cognitum, exploratum habe-
ret: opportunitates, loca, tempo-
ra, accessus, recessus sciebat. Ne-
mo castra metari elegantius, nemo
loca capere opportunius, nemo præ-
sidia collocare tutius, nemo acies
instruere melius ipso potuit. Nun-
quam igitur victus, semper victor:
nunquam offensor, semper trium-
phator extitit. In oppugnationibus
verò, ubi fossæ ducendæ, ut tan-
to intervallo, tanta vi unumquod-
que bellicum tormentum muros
ferire, penetrare, diruere possit,

Archimedeâ arte circuli, trianguli, aut quadrati usu, tum aliis instrumentis conficiebat: Hinc fiebat, nullam tam munitam esse potuisse urbem, aut arcem, quæ virtuti illius esset inexpugnabilis: ut ad quamque venit, vidit, fregit, vicit, cepit. Virtutem autem illius, quis satis aut demirari, aut verbis consequi possit? Laborem in negotiis, fortitudinem in periculis, industriam in agendo, constantiam in perficiendo, longè maiorem, quàm in Pompeio. Laudatur Alexander Macedonum Rex, & maximus omnium Imperatorum iudicatur: & iudicatur non à Phormione aliquo, qui nunquam ipse castra, nunquam hostem viderit, sed ab Annibale summo ipso Imperatore, qui in castris natus, in castris educatus, cum Romano populo totius orbis terrarum victore, multos annos de imperio dimicavit: laudatur, inquam, ex eo, quòd parva manu innumera-
biles

biles exercitus fudisset, quodque ultimas oras, quas visere supra spem humanam esset, peragrasset. Sed si Annibal reviviscere, & bella ab Alexandro gesta cum iis, quæ à Polonis duce Samoscio gesta sunt, quasi ad trutinam examinare posset, sententiam mutavisset: & palmam ab Alexandro ad Samoscium transtulisset. Quid enim? tantus Imperator non facile sensisset, quid interesset cum Dario homine enervato deliciis, fracto voluptatibus, exarmato ignavia, & cum Ioanne Basili- de viro multis domi, ac militiæ rebus clarissimo bellum gerere. Huius potentissimi Europæ, Asiæque Regis Stephanus Battoreus Poloniæ Rex, duce Samoscio, innumerabiles copias parva manu fregit, vicit, ad recipiendas à Polono populo leges compulit, Livoniam ab eo recuperavit. Sed ubi locorum? Deum immortalem! ad septentrionis usque oras ultimas, loca sylvarum solitudinibus

nibus invia, coeli crudelitate inhospita, dira nive, ac gelu horrida. Vbi ei non solum cum bellicosissimis hominibus illi coelo familiarissimis, sed cum ipsa locorum natura usu venit pugnandum. Verum in isto bello, quanquam ductu Ioannis Samoscii non modo affecto, sed etiam confecto; quia tamen divi Stephani Regis non modo auspiciis, sed etiam auxiliis gesto, cui ille heros fortissimus, non solum praefuit, sed etiam interfuit, non nihil potest magnitudo talis, ac tanti Regis de laudibus Samoscii delibare. Si ista laudum delibatio potest appellari, ac non potius summa laudum accessio, quod sapientissimus simul, ac fortissimus Rex vidit, & iudicavit, a se tale ac tantum bellum confici non potuisse, nisi tali, ac tanto viro usus in eo gerendo fuisset. Sed ad ea veniamus, quae proprio Marte ab eo, etiam sine Theseo, ut est in proverbio, ipsum summum fuisse Imperatorem
mirificè

mirificè comprobârunt. Mortuo enim Divo Rege Stephano, & Reipub. ad interregnum lapsis temporibus, hic solus fuit, qui, ut coelum Atlas humeris portare traditur, sic ille res Polonas sustinebat. In maximo comitiatu ad VVarschaviam, cùm pro legibus contra libidinem, pro libertate contra servitutem, pro iure contra vim, pro imperio contra factionem fortissimè steterisset: effecit, ut maior, & melior pars civium, liberè, atque ordine posset, quæ sentiret de summa Repub. statuere. Omnibus igitur imperii Poloni ordinibus suffragantibus, legibus, & more maiorum, designatus est Rex Poloniæ is Sigismundus tertius. Sed cùm adversa factio contra ius, & fas, Maximilianum Archiducem Austriæ designasset, datum est à Repub. Ioanni Samoscio negotium, videret, ne quid detrimenti Respub. caperet. Is, ut fuit legum custos vigilantissimus, libertatis defensor acerrimus,

Craco-

Cracoviam proficiscitur, sedem ac
domicilium imperii Poloni desig-
nato Regi Sigismundo, servaturus.
Quid multis opus est? ad arma cum
Maximiliano ventum est. Maximi-
liani copias, Cracoviam oppugna-
tione infestantes, ad ipsa urbis mœ-
nia fundit: ipsum Maximilianum no-
vo, ac valido exercitu auctum, ad Bi-
cinum consequitur: signis collatis
vincit, capit, in triumpho Regi suo
sistit. Quæ unquam fuit victoria illu-
strior? pro quibus illius cum de pa-
tria, tum de Rege suo meritis, Deus
Opt. Max. tanta eum auctoritate
munivit, ut nemo postea hostis, non
modò arma illius, sed nec vultum
quidem potuit sustinere. Scytarum
gens barbarie immanissima, multitu-
dine innumerabilis, bellicosissimo
suo Imperatore Cassigero, fines im-
perii Poloni transire tentavit, quam
adversus, rapta valde exigua manu
suorum Samoscus, ad Cicoram ca-
stra est metatus. Inter maximos im-
pera-

peratores ponitur Pyrrhus, quòd castra metari scierit, quis scientius illo tempore castra metari potuit? Vt iis solis hostem in armis exercitatissimum, in præliis fortissimum, ac potentissimū, conturbaverit, terruerit, perculerit: effecit hoc Samoscus. Si in eorundem summorum imperatorum numero statuitur magnus Alexander, quòd pauca manu magnas hostium copias fundebat, quis minore manu maiores copias unquam profligavit? octuaginta millia Scytarū in armis fuere: quos Samoscus, tribus Poloni militis millibus infestando, iaculando, cædendo, ita afflixit, ut pacem petere, arma ponere, leges accipere, victore Samoscio necesse haberent. Quod si quispiā est, qui hoc sibi vindicaverit, in aliis certè potuerit, quibus vinci & servire non est novum, in Scytis non potuerit, quæ sola gens ex paucis nunquam fuit perdomita. Verum abhinc protinus vix respirare,
&

& paci morem ponere datum est, ecce Daciae ulterioris tyrannus Michael, omni copiarum genere abundans, Daciam citeriorem, populi Poloni provinciâ aggreditur. Quid dicam, spiritibusne hostium populi Poloni, an insolentia affluentis perpetuò fortunæ inflatus, aut potius infatuatus, tam audax facinus aggressus fuerit? Sed credibile est magnitudine copiarum, quas numerosissimas, ex bellicosissimarum gentium populis, trahebat; fretus magnitudine victoriarum ex potentissimo Asiae tyranno Turca toties deportatarum elatus, in hanc mentem est impulsus. Felicissimus futurus, si ex alio mustaceo, ut est in proverbio, laureolâ petere voluisset. Quid enim eo esset felicius, si importunissimum Christiani nominis hostem Turcam coercere, distrahere, infestare, exterminare perseverasset? certe immortalem suo nomini gloriam comparasset. Verum
nescio

nescio quæ mala mens ipsum impu-
lit, ut potius segetem ac materiam
gloriæ suæ relinquere, quam dede-
coris & ignominiae labem quærere
maluerit. Quid enim aliud quæsi-
vit? Trahebat secum Moldaviam,
Serviam, Transilvaniam : sed paucis
velitationibus vim ac robur nostro-
rum expertus, quamvis paucorum,
ducis vero nomine consternatus, lo-
co motus est, receptui intra caver-
nas montium & sylvarum cecinit.
Ad Thelesinum loco munitissimo
capto, exercitu instructo, prælii co-
piam fecit : sed signis collatis, mox
acies eius inclinata, ferre virtutem
nostrorum non potuit : hostes fusi,
fugati, multa millia cæsa, ipse Mi-
chael per iuga montium cum paucis
in Vngariam fugit. O singularem
imperatoris nostri virtutem audito-
res : Scandebergus in eo renatus
dicebatur : Turcarum, Vngarorum,
Germanorum, plures ac validos ex-
ercitus toties fuderat : is qui primò

G

adven-

adventum Samoscii ferre non potuit, vim sustinere quomodo poterat? Hic iam fortuna populi Poloni desiderabatur, ut perdomitis longè lateque hostibus, pacata quiesceret: nisi perfidia Caroli, Sudermaniæ ducis, non satis sibi putasset Sueciæ Regnum intervertere, nisi idem perfidiæ virus in Livoniam transferret: transtulit & infecit adeò, ut traiecto exercitu, totam ferè Livoniam occupârit. Venit igitur in potestatem Caroli Livonia, provincia populi Poloni, non ita pridem, eodem duce Samoscio, ex potentissimo hoste, Moscoviæ duce, recuperata. Quid miremur priùs, sceleratissimæne perfidiam Sudermani: qui patruus, adversus filium ex fratre, sceleratum ac nefarium bellum suscepit: an furorem Suecorum, qui illum sunt sequuti: an potius pietatem incredibilem Ioannis Zamoscii, qui oblitus ætatis suæ senilis, oblitus fractæ iam infinitis laboribus valetudinis,

letudinis , oblitus quàm longissimum iter iret, quàm omni mileriarum genere infestissimum , ibi se totum tulit, vbi hostile incendium, patriæ damnum, Poloni nominis labem conspexit. Quod tamen sævissimum bellum modò non tertio pedatu , vt dicitur, confecisset : si illi tantum cum hostibus, quamvis perfidis , quamvis temerarijs esset pugnandum. Sed pugnatum est atrocius , cum fame, siti , morbis, algu, & gelu sævissimo : atrocius cum exercitu optimè merito , non optimè habito. Provincia à Carolo ad internecionem devastata; hinc fames, stipendia & supplementa exercitui frequentius retentà quam data : hinc discessiones. Videres, ô dolor! ô pudor ! imperatorem fortissimum Poloni exercitus , cum lachrymis precabundum milites prensantem; manerent , perferrent, obdurarent: infectis rebus non abirent : videres ipsum in oppugnationibus inter

media tela tormentorum volitantem: ictu globi truncatam frameam vibrantem: sub muros fortissimè tamen nitentem: in castris, sub pelli-
bus inter gregarios milites vilissimo cibo, sordidissimo foculo, senile corpus sustentantem: simul & imperatoris & militis munia obeuntem: ærarium quantum potuit præstantem: interim tamen provinciam conficiebat, hostes submovebat, arces ac vrbes munitissimas recipiebat, ubique victor redibat. Verum-
tamen huius belli sævitia confecit eum: hoc ille vltimum testimonium pietatis suæ in patriam reddidit, cum infracta quidem valetudine, sed victor tamen domum reversus obiit. Ah lugubre Volmarum, Felinum, Bialokámienum, non es tanti nec tota Livonia! Sed Samoscio tanti erat mortem obire, dummodo ci-
ves à perfidia & violentia hæretica, patriam & Regem à dedecore & damno liberaret. Quid interest in-
ter

ter, non dico , Codrum & Decios, qui se pro populorum suorum salute morti devoverunt : sed inter eos, qui veræ religioni , contra falsam, sanguine fuso testimonium reddiderunt : vnde & martyrum nomen invenerunt. Breviter, non pro rerum magnitudine , sed pro temporis necessitate , bellica eius facinora memoravi : quæ illum summum fuisse imperatorem declarant. Sed quoniam bellicas laudes solent quidam extenuare verbis , easque detrahere ducibus , communicare cum militibus , ne propriæ sint imperatorum: ad eas venio , quæ socium habent neminem: ex quibus nihil centurio, nihil præfectus , nihil cohors, nihil turma decerpit : quæ sunt maximæ: prudentia summa in gerenda Reipub. cuius illa sunt duo maxima capita: vnum, quòd semper ille totum corpus Reipub. curabat , alterum, quòd sic tuebatur vtilitatem civium, vt quicquid ageret, ad eam referret:

oblitus commodorum fuorum. Solent alii vni parti Reipub. consule-
re, alteram descrere, aut negligere:
solent regibus assentari, civium li-
bertatem & commoda negligere:
quinetiam aliqui perdere. Si rem
perniciosissimam in Rempub. indu-
cunt, seditionem atque discordiam:
ex quo evenit, vt alii populares, alii
regum studiosi sint & esse dicantur.
Samoscius, & omnium regum Po-
loniæ, cum quibus vixit, maiesta-
tem semper sacrosanctè non solum
amavit, coluit, observavit: sed
etiam tuebatur: & Reipub. ac ci-
vium commoda atque libertatem
acerrimè defendebat. Sapientissi-
mè moderabatur hanc navim, velu-
ti inter Scyllam & Charibdim: ne
qua pars Reip. offenderet: ne quid
detrimenti acciperet: vt tota inte-
gra, sarta testaque duraret: vt ad
portum boni publici navigaret: ita
libertatem patriæ ac civium tueba-
tur, vt regiam maiestatem sacrosan-
ctam

etiam haberet : ita rursus reges colebat, ut iura, leges, incolumitatemque Reipub. sanctissime custodiret. Non unius, sed universorum studiosus erat : omnibus consultum volebat : seditiones ac discordias odio habebat ; quod verum ac rectum erat, semper & prudenter sentiebat, & liberè dicebat. Testantur hoc illius pro regum suorum incolumitate & maiestate, cum civibus dimicationes : testantur rursus ad reges fusæ, nonnunquam cum lachrymis, cohortationes, preces, obtestationes pro Repub. ut eam ament, defendant, tueantur, obliti commodorum suorum. sed etiam in extrema vitæ tegula quum staret, id quod antiquissimum per omnem vitam habuit, moriturus, more solenni confessus est, & supremis verbis protestatus, & tabulis mandavit testamenti. Verba eius audite. *Secundum Deum, inquit, maxime in terris, Sere- nissimos reges meos, & Rempub. non as-*

sentatorum more, sed sincerè colui : quibus fidem integram inviolatamque servavi: & eorum dignitatem foris, & libertatem charissimam domi semper habui. Qua in re certè nulla ex parte lassam conscientiam me habere, subiturus etiam Dei iudicium profitear. Civibus meis quibusque; qui me laeserunt ignosco, & ab iisdem mihi ignosci expeto. Pietatem erga patriam, observantiamque erga Regem, commendo: ut luxum & discordiam fugiant quàm maximè, & feneratorum avaritiam publico consensu coercere rogo. Pro me nihil aliud quàm memoriam quæliumcunque meritorum meorum, postulo. Confido S. R. Maiestatem, patriam hanc nostram, quæ illum excepit, & aliis prætulit, ac suorum sanguine in regno confirmavit, constanter redamare: amor autem meus facit, ut eum vel currentem etiam hortari debeam. Privatim verò ab Maiestate Regia animum erga unicum filium ac domum meam, peto; cuius cura, benignitati, & auctoritati, præcipuè eundem
 filium

filium meum commendo, & quasi de manu trado, in sinuque eius depono. Si quis est, qui sentiat, aut dicat serenissimo meridie non lucere, idem dicet (sentire enim nihil potest) Samoscii merita esse obscura, monita autem & preces eius, ac vota non sanctissima. Utinam verò eorum, utinam ô Samosci compos fias: non dubium est, quin felix ac beata Reipub. sit futura. Quam etiam tum singulariter beavit, quum iudicia à regibus ad populum transtulit. Ille enim transtulit; qui auctor, inceptor, perfector, sapientissimo ac fortissimo Regi Stephano Battoreo fuit, ut translata velet. Nam quum infesta vario genere bellorum Reipub. tempora essent: ille autem rex bellicosissimus nisi præsens vbique, defendendis finibus imperij adesset; pati non posset: iudicia, vel propter multitudinem actionum, vel propter fori, interdum vsque ad ultimos fines, in plures annos quandoque remo-

tionem: non modò cum magna difficultate, & temporum spatij, sed etiam cum magno sumptu peragebantur. Vidit hoc Samoscius, & indoluit: protinusque Regi auctor fuit: vt potius mallet de maiestate & auctoritate sua regia detrahere, quàm de commodis civium. Hoc est, hoc Senatorem esse. Non magis igitur Stephani Regis, quàm Ioannis Samoscii beneficio, habetis iudiciorum tribunalia, ex equestri vestro ordine, instituta. Neque verò in publico solum hanc divinam animi æquitatem habebat, sed etiam privatim. Nunquam ille nisi adversus iudicatum hostem patriæ ferrum strinxit, nihil citiùs quàm privatas iniurias oblivisci solitus; quas oblivisci nefas putabat, non armis, quamvis poterat, (vt solent nunc plerique) sed iure persequebatur ac disceptabat. Vi neminem vnquam pressit: ab omnibus intestinis contentionibus alienissimus erat: de inimicis

inimicis, aut tacebat, aut honorificè loquebatur: à conviciis & maledictis abhorrebat. Quæ omnia ab excelso illius animo proficiscebantur. Hanc singularem illius animi magnitudinem, comitabantur illæ principes virtutes: magnificentia in agendo, munificentia in dando, constantia in perficiendo. Deum immortalem! quid ille in vita egit, nisi magnum? Non solùm ornamento, sed etiam munimento regnis & imperiis sunt vrbes. Contemplamini Samoscium, Sarogrodum, Ivvan-grodum, & alia oppida. Samoscium certè abhinc triginta annis conditum, cum qua vrbe Poloniæ, sive elegantia locorum, sive frequentia hominum, sive pulchritudine ædificiorum possit comparari? murorum certè, qui circumducti sunt, & propugnaculorum insuperabili munimento, cum nulla potest comparari. Urbibus non solùm ornamento, sed etiam honestamento sunt templa,
muni-

munimento etiam arces; quid templo Samosciano magnificentius? siue materiæ, siue figuræ, ac formæ elegantia? quid arce elegantius? Verum & Vrbes, & templa, & arces horrent, & squallent, nisi sint homines culti, morati, sapientes. Huius rei gratia sapientissimus Samoscus instituit in eadem vrbe sua Academiam, cultissimum seminarium omnium bonorum, artium optimarum, scientiarum, virtutum: seminarium Ecclesiæ Dei sacerdotum: seminarium Reipub. bonorum civium: seminarium omnis generis hominum, omni ordini, conditionique huius imperij vtilium: lucem sapientiæ, quæ non solum huic Roxolaniæ parti, sed vbique gentium dux sit honestæ vitæ, magistra morum, officina virtutum. Ad hanc regendam, lectissima quæque ingenia, ex Academia Cracouiensi evocavit, honestissimis stipendiis collocavit, certis laborum præmiis, prout cuius-

cuiusque vitæ institutum postulat, auctoravit : & perpetua autoritate iuris firmavit, libertatibus, & immunitatibus, cum à sanctissima sede Apostolica Romana, tum à Serenissimo Rege, atque vniversa Repub. impetratis, non modò munivit, sed etiam ornavit: Hippeumque appellavit. Præter enim cæteras Academi-
as, quæ in hoc imperio reperiuntur, hoc Samosciana habet peculiare, quòd quanta quanta est, tota sic est conformata, vt equitum, hoc est, nobilitatis Polonæ institutioni sit accommodatissima, siue disciplinarum delectu, siue tradendi via, ac ratione. Scilicet sapientissimo illi homini, cui omnia viscera, & medullæ Reipub. nostræ fuerunt notissimæ, non facilè veniebat in mentem, quibus artibus iuventus Polona conformata, utilis Reipub. efficiebatur, & quibus non. Vidit, vidit ille, ideo ex præfinito necessitatis civium Polonorum, totam
ratio-

rationem institutionis statuit, & ordinavit. Habent igitur reges, principes, habent primates & procures in Samoscio, non solum quod admirentur, sed etiam quod æmulentur, & imitentur. Primatum est, principum, & regum, vrbes concedere: condebat Samoscus: templa ædificare, ædificavit Samoscus: Academias instituere, instituit Samoscus. Denique, omnia, quæcunque præclara, & magnifica, partim perfecit, partim affecit Samoscus. Quæ laus solidior est in illo, quàm in alijs. In cælum laudibus tollitur Franciscus Galliarum Rex: in cælum laudibus tollitur Laurentius Medices Florentiæ princeps, quorum ille in Gallia, hic in Italia, eximia liberalitate in viros doctos, ex tenebris in lucem optimas literas evocârunt: magnoque non solum fructu, sed etiam gloria cives suos auxerunt. Et meritò tolluntur in cælum laudibus. Quis enim est,
aut

aut esse potest Rex, five princeps
laudatus, nisi hæc duo genera homi-
num foveat, promoveat, evehat:
fortem militem, & doctum virum:
alterum foris, alterum domi, miri-
ficè necessarium: qui id non faciat,
nec sibi vnquam, nec Reipub. uti-
lis, veræque laudis expers est futu-
rus. Fecerunt id ergo omnes lauda-
tissimi Reges, principes: sed tamen
Reges, & principes, partim ex com-
muni, partim ex amplissimis patri-
moniis liberales erant: noster Sa-
moscius nec nomine, nec opibus,
sed dignitate Rex, & princeps: non
publicas, sed proprias: non relictas,
sed quæsitæ propria industria opes,
largè, & alacriter, in Reipub. salute
collocavit. Considerate quæso, qui
privatis rebus propter commune
bonum non pepercit, quem eum in
publicis fuisse existimatis? Quæsitus
aliquando, quare huius loci, atque
ordinis homo, quod plerique om-
nes faciunt, nullos thymelicos &
sym-

symphonicos haberet, respondit :
Academicos Professores suos sym-
phonicos esse : Typographiam ve-
rò suam esse musicam. Quæ vox po-
test esse magnificentior? Scilicet ille
magno & excelso animo vir, nullum
aeroma dulcius esse, quam sapien-
tiæ declarabat : nullam animi præ-
sentiore recreationem, quàm ab
honestis artibus, & scientiis sentie-
bat. Nec eum ratio fefellit. Hæc
enim symphonia, non solùm has re-
giones suavissima doctrinarum audi-
tione erudivit, sed per vniversum
orbem terrarum delata, non modò
Samoscii, sed cum eo totius Polo-
niæ nomen, ac gloriam propagavit.
Populi enim Poloni laus est, esse in
Polonia Academies frequentiores :
vnde non modò discamus, sed etiam
doctissimas regiones doceamus, &
literarum monumentis augeamus.
Dixitare solebat: si mihi tam dives
arca esset, ex qua cives Polonos om-
nes ditare possem, ditâsem; nunc
quàm

quàm recta liberorum institutio
omni auro est preciosior, huius per-
ennem fontem aperui illis Acade-
miam, vnde eam filii civium hauri-
re poterunt. Quæ illustrior, sive ad
honestatem, sive ad diuturnitatem
munificentia? Iudicate, vtrum fin-
gi, cogitariue aliquis possit, qui fa-
cultates suas pulchrius collocare po-
tuerit, quàm Samoscius collocavit.
Sed ad illas virtutes veniam, quæ
non adeò ex arcâ, quàm ex animo
depromptæ, causam earum sustinent,
ex quibus istæ tanquàm ingenuæ
proles progenerantur. Ex qua enim
radice pullulasse putatis, tantos pro
Repub. pro bono communi, pro
hominum salute labores, sollicitudi-
nes, curas, vigilias, de ipsâ vitâ di-
micationes? Quanquam enim ma-
gna est virtutum, laborum, pericu-
lorumque merces, magnum præ-
mium commemoratio nominis,
sempiterna laus, & gloria rerum
præclare gestarum: cuius ille amo-

H

rem

rem honestissimum non solum confitebatur, sed etiam consecutus est: nec solum consecutus est, sed etiam orbis terrarum finibus terminavit. Verumtamen non his regionibus vitæ suæ spacium circumscribebat Ioannes Samoscius, non his limitibus cogitationes suas terminabat, maioris gloriæ stimuli animum illius concitabant: parui, & erronei animi esse ducebat, ut is, qui ad extremum spatium nullum tranquillum, atque otiosum spiritum duxerit, per exigui sæculi curriculum, tam leve præmium reportare satis existimaverit. Omnium igitur clarissimarum virtutum caput, & fontem solum, ac fundamentum habuit sanctissimam religionem, ac fidem vnicam Catholicam Romanam. Hanc solum credebatur certissimè, ac verissimè, ostium esse vnicum ad gloriam immortalem: non hanc, ex testimonio hominum, licet bonorum, collectam: sed illam Dei Opt. Max. gratia

gratia ac dono collatam. Hac ille, tanquam regula, omnes actiones suas metiebatur: hac, ceu sœpimento, ac vallo, vallabat: pro hac perpetuò contra infidos, contra schismaticos, contra hæreticos, dimicabat. Huius extremo testamento unicū filium hæredem instituit, hisque verbis est alloquutus. *Te, charissime fili, non modò hortor, verum etiam obtestor: primum quidem, ut Deum & pietatem ante omnia colas: eamque, non modò potissimum, sed solum quasi bonum, aut omnium bonorum unicū fundamentum iudices: imprimis religionem Catholicam constantissimè tuearis, hæreses, nov. i. q. dogmata, quæcunque, quocunq. etiam nomine obtrudantur, fugias: ac si fortè Regni amplissimi civem te lateris, ijs maioribus, qui meritis suis aliquam tibi nominis famam reliquerint: tantò magis præstantiore parente, Ecclesia Catholica letandum tibi statuas: quæ non modò tot Regum, atque principum, sed quod longè*

præclarius, omnium sanctorum communis mater est: & in cuius gremio mori felicius est, quam ab initio nasci, cum non nasci satius sit, quam in hac non mori. Hanc etenim obtestationem illusterrimis operibus consignasti. Quod enim illustrius est opus hominis Catholici, quàm integerrimâ fide, spe fidissimâ, charitate ardentissimâ, obedientiâ benevolentissimâ, Catholicæ Ecclesiæ, hoc est, Deo ipsi, cum votis, supplicationibus, precibus, intimè adhærere? Quod maius opus, quàm iuvandæ patriæ totum se dare, excitare afflictos, opem ferre egentibus, totum se vñibus hominum tradere? Quod verius opus, quam ita viventem, vsque ad extremum vitæ spiritum, benè agendo non defatigari? verbis opus non est, luce sunt clariora omnibus, hæc omnia fuisse in Samoscio: in votis, suppliciis, precibus ad Deum fundendis, noctes, atque dies perseverabat ardentissimus: sacrorum, & rituum

num, quæ Ecclesia Romana probavit, observantissimus: in communione sacramentorum frequentissimus: in operibus pietatis largissimus. Testantur pietatem templa, altaria, magnifico opere, ac sumptu constructa, preciosissimis apparatus ornata: testantur ordines, & collegia sacerdotum dotata: testantur donaria in subsidium pauperum, tam literis operas navantium, quàm civium legata: testantur ptochodochia ædificata, & munerata. Quod si ut sanctissimi homines senserunt, decretisque publicis sciverunt, utile, & necessarium est, esse seminaria, in quibus iuventus piè, ac sanctè, à ministeriis divinis futura, instituatur, Academia quoque Samosensis in opere pientissimo illius iustissimè debet memorari. Cuius pietatis, quum non solum auditor, sed etiam spectator esset: nec spectator solum, sed admirator Clemens octavus Pontifex maximus, toties animum

hunc cius exosculatus, honorificentissimè scriptis literis laudavit, augustissimaque munera ex sanctuarij sui, imò totius cætus Christiani thesauro deprompta, petenti dedit liberaliter: quibus nunc nova templa, novis gratiæ divinæ muneribus quasi animata, salutariùs à cætu Christiano frequentantur, & celebrantur. O divinam herois nostri pietatem, auditores, qui loca paullò ante horrida, & inculta, ferarum latibula, non solum frequentiâ hominum, sed, quod maius est, divini cultus studiis, fecit esse celeberrima. Præsciverat hunc, & prædestinaverat Deus Opt. Max. talem futurum: idcirco tanta illum felicitate beavit, quâ omnes nostrorum Imperatorum, omnes exterarum gentium, potentissimorumque populorum, omnes clarissimorum Regum res gestas superavit. Magnas res gessit Cyrus Persarum imperii conditor, Asiæ & totius orientis domitor: sed infelix demum,

demum, quum in foemineas insidias præcipitatus, exercitum & vitam simul perdidit : nulla talis in nostro offensio, semper victor, nunquam victus, usque ad extremum vitæ spiritum perduravit. Magnas res gessit magnus Alexander Macedo, imperii Græci auctor, Persici everfor : sed infelix : primum fortuna, deinde vino ebrius : commessator, amicorum charissimorum interfector, peregrè suorum insidiis obiit. Nostrum heroem, nec adversa fortuna unquam fregit, nec prospera inflavit : plus semper genio negabat, quàm indulgebat, imò quàm necessitati satisfaciebat : amicorum observantissimus, ab inimicis cautissimus. Potentissimus fuit populus Romanus virtutibus bellicis Scipionum, Syllæ, Pompeii, Iulii Cæsaris : virtutibus urbanis, Ciceronis, Catonis. Sed Samoscus felicior Scipionibus ; quorum maior Linterni exulavit, maior à suis in cubiculo

est interfectus: felicior quàm Sylla,
 qui respersus sanguine suorum ci-
 vium, crudelitati finem posuit, ino-
 piam cędendorum: felicior Pom-
 peio, qui civili bello victus, eunu-
 cho imbelli iugulum præbuit: feli-
 cior Iulio Cæsare: qui oppressor li-
 bertatis, everfor legum, tyrannus
 patriæ, civili ferro atrocissimâ mor-
 te obiit: felicior Cicerone, qui nul-
 lus prope in rebus bellicis, primum
 exul, deinde proscriptus, subiecit
 caput ferro interfectoris. Duabus
 tamen rebus similis: vna, quòd am-
 bo fuerunt doctissimi & eloquentis-
 simi: altera, quòd ambo libera Re-
 pub. Patres patriæ sunt appellati.
 Magnus autem Samoscius, rebus
 gestis æqualis Scipionibus, Syllæ,
 Pompeio, Iulio Cæsari, doctrinâ
 & eloquentiâ Ciceroni, & felicita-
 te omnibus his superior: nunquam
 sanguinem civilem vidit: incolu-
 mem patriæ libertatem conservavit:
 illud in se convertit, quod de illo
 Censorio

Censorio Catone proditum erat: fuit optimus civis & Senator, optimus Orator, optimus Imperator. Catonis tamen virtus, flamma invidiæ adusta, conflagravit: Ioannes Samoscus, omnem invidiam virtute superavit. Iam fractâ valetudine ex Livonico bello rediit: neque tamen hæc eum à salute Reip. est remorata. Causâ Comitiorum VVarshaviam ivit, sed quacunque ivit, omnis populus certatim effundebatur gratulabundus, conservatorem, patronum Poloniæ, Patrem patriæ salutando: tensis palmis in cœlum, vota & supplicia pro salute illius suscipiendo. Cui vnquam post Poloniæ memoriam, talis triumphus contigit? Cantabatur cum plausu Cæsaribus Romanis ille versiculus:

*De nostris annis tibi Iuppiter augeat
annos.*

Sed iâ non libera Repub. servorum & adulatorû servitus & adulatio, illas non veras, sed fictas voces extor-

H 5 que

quebat. Ioannes Samofcius in Repub. liberrima, à liberrimis hominibus, Pater patriæ est appellatus: ſupra omnem invidiam caput extulit. Imò ex ipſa invidiâ clariffimum triumphum egit: omnium triumphorum decus. Rediit à Comitiiſ domum, debiliſſimo corpore, ſed animo vegetiſſimo: ſenſit ſe ex huius vitæ ſtatione evocari: ab illo ſummo omnium Imperatore: ſacris Chriſtianis ſe armavit: & iam funeris ſui cantator ipſe, tumulo ſuo, hæc verba concepit, & inſcribi iuſſit: *Ioannes Samofcius, quicquid mortale habuit, hic deponi iuſſit.* Magno ac invictò, vt ſemper fuit, animo, inter ſermones, de æternâ illa beatitudine, de præmiis bonorum, obdormivit. O lux Poloniæ extincta es: ó turris fortiſſima fracta es. Dum vivebat, duo hæc optabat: vnum, vt patriam liberam relinqueret: alterum, vt filium decurſo artium optimarū curricula, excultum & eruditum conſpiceret.

spiceret. Nam hac etiam optatissima parentibus felicitate cumulatus est, Thoma Samoscio: qui susceptus ex illustrissimâ & lectissimâ coniuge Barbara, Comitè à Tarnovv, non solum ore patrem refert, sed etiam indole & ingenio: mirifica memoriæ capacitate, discendi celeritate, intelligendi acumine: vt illi pater non solum patrimonium, sed etiam gloriam hæreditate reliquisse videatur. Vtrumque igitur consecutus est. Exantlatis enim sexaginta trium annorum laboribus, decursis honoribus, domitis hostibus, pacatis finibus, in libera Repub. mortuus est: alterum reliquit iis continuandum, quorum curæ domum suam vniversam commendavit: Georgio Samoyski, Episcopo Chelmeni, Abbati Cervenecen. cognato & dilecto suo: Nicolao Zebrzydovvski Palatino Cracovien. ac Generali, affini suo: Marco Sobieski Palatino Lublinen. Stanislao Zolkievvski, Castel-

Castellano Leopoliē. ac Præfecto
Campeſtri exercituum Regni Polo-
niæ, laborum ſuorum in bellis alte-
ro Theſeo. Hi ſapientiâ, virtute, ho-
noribus, ac rebus geſtis, magni &
illuſtres viri, cum præceptoribus,
quibus ille dum vivebat inſtitutio-
nem in literis bonis filii ſui manda-
rat, nihil antiquiùs habent, quàm vt
ex præſcripto parentis, & deſiderio,
educetur, inſtituatur, erudiatur: &
qui nunc ſunt in ætate tenellulâ,
annorum duodecim, profectus il-
lius in ſtudijs humanitatis, ex his
non dubium argumentum ſumitur,
fore vt exiſtat dignus & patriâ & pa-
rente filius. Quum igitur ita habet,
quod non ſolùm ſapientiſſimi ho-
mines putaverunt, ſed etiam ſanctiſ-
ſima religio Chriſtiana confirmat:
qui patriam conſervaverint, adiuve-
rint, auxerint, certum eſſe in cœlo,
ac definitum locum: vbi beati ævò
ſempiterno fruuntur. Ioannes Sa-
moſcius, qui omnibus dum vixit, à
Deo

Deo Opt. Max. muneratus fuit: patriam non solum iuvit, conservavit, auxit: sed vitam & spiritum pro salute illius effudit: in piis operibus facultates & vitam consumpsit: in hoc curriculo usque ad finem perseveravit: potestne cuipiam dubium esse, quin postquam mortuus est, coelo receptus, ævo sempiterno fruatur? Fruitur verò, & quod in vivis faciebat, orat obsecratque pro patriâ. Te verò, ô Rex Sigismunde, ô patria, ô cives, supernè alloquitur. Ego iam à vobis nulla præmia virtutis, nulla insignia honoris, nulla monumenta laudis postulo: memoriam laborum meorum & meritorum postulo: in me exemplum statuetis, quâ conditione posthac eos esse velitis, qui se pro salute vestrâ obtulerint, laboribus, periculisque omnibus: ne mentes, ne fraudes, ne tela importunissimorum hostium vobis nocere possint, ego providi: ne ipsimet vobis, ac mihi noceatis, vestrum

vestrum est providere. quamquam mihi nihil iam noceri potest : quid enim est, quod mihi iam ad vitæ fructum possit acquiri? Sed vestri fructus sunt, vestra laus, in vobis perpetuum præsidium esse, iis, qui dum vixerunt, perpetuum præsidium vobis fuerunt: hoc bonitas animi, hoc gratitudo, mater virtutum omnium postulat. Hæc ille à patria. A te verò generosissime puer, non iam lachrymas, sed vt memineris, quo & quali parente natus sis : quibus maioribus : vt Patronos tuos ames, colas, observes, studia literarum tractes, Academiam hanc paternam, altricem iuventutis tuæ, ames, tuearis, augeas : vt dignus tanto parente filius inveniaris.

DIXI.

*Habita v Junii A. C. MDCVI
Zamoschii,*

Tumulus

MAGNI ZAMOSCI

DOLORE OMNIUM SUMMO
DENATI

III IUNI A. C. MDCV.

*Q*ua nituit clara fecunda Polonia gemma,
Nunc Mors in gelido luxuriat tumulo.
Dicamne heroum exemplar, vitæve, SAMOSÆ
CVM?

*Vix aluit maius Lechica terra decus.
Hic sibi, non Patriæ vixit satis, attamen, eheu!
Quis vetet occiduas non periisse rosas?
Effundit mæstas natus cum matre querelas:
Iam satis, vt miseris temperet à lacrymis.
Cælo animam, terræ liquit sua viscera: mirū est
Hunc tumulum tantum condere posse virum,*

Amoscy

itam uille.

ad vitam Joh. Zamary
m. ista pertinent. p. 76
referenda.

Cum quadriennium attigisset in Gallia
fuisse ac bonarum artium et scientiarum
non vulgarem cognitionem, Latine
Gallicam magnum usum scientiarum
fuisse, revocatus a patre, qui
tempore illorum fato diversam re-
ligionem infectum in Germaniam
in illorum versari volebat, Ar-
gentoratam venit. Ubi cum
Johanni Sturmio homini
in Eloquentiam tam clavo per
aliquod tempus quam dedisset, Grae-
carum litteras attigit. Qua-
rum etsi, quae legeret, satis in-
telligeret, studium tamen hoc a
se inmissum non raro dolebat
mixtum a oratoris exercitationibus per
id tempus se dedit. Sed cum

sed cum incensus et studio,
faule à Patrie impetravit,
ut in Italiam optimum
artium matrem mœx Patavium
ad q̃ jam ab aliq̃t aetatib;
in q̃ ad meratū aliquem
bonarū artium totius Europæ un
confer fieret, mitteret. Flo
rebant eo t̃p̃e Patavii in
studijs humaniorib; q̃q̃ ar
tib; q̃ elegantiores vorantur
duo, Franc; Robortello utinensi
et Jacob; Sigon; Mutinensis
atq̃ ita florebant, ut, quod
inter eandem artem ple
num p̃. evenire solet, non ob
scuræ emulationis incedent
Cum n. ydm; in Relin. p̃. ita
in Scholis m. fere, quod ip̃a

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above matter. I am sorry to hear that you are not satisfied with the result of the investigation. I have been very anxious to see that the matter was properly handled, and I am sure that the results of the investigation were as complete as possible under the circumstances. I am sure that you will understand the necessity of a thorough investigation, and I am sure that the results of the investigation were as complete as possible under the circumstances. I am sure that you will understand the necessity of a thorough investigation, and I am sure that the results of the investigation were as complete as possible under the circumstances.

quoq; imaginem qv. Remm p.
pne se ferat, ex capitam dis-
fensionibus vulgus m. Discen-
tum in diversa studia ut
plurimum simili soleat,
Robertelli pariter Germania
fere factio, syonij Gallia.
Cum quâ Polonica con-
iuncta fere esse solet, se-
quebat. Amosij tn ut
syonij potissimum se cla-
ret, casu seu Robertelli po-
tij morositate quodam yachum
est fuit cum n. eo ad Pa-
tarium venisset, ut nulli picipae
additq; omnes à qbar discere
aliquid posset, coleret eodemq;
instituto, Robertellam m. de
quæstione quædam literaria

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is written in dark ink on aged, slightly discolored paper. The script is dense and fills most of the page, with some lines appearing to be part of a list or a series of connected thoughts. The right margin shows some faint, possibly mirrored or bleed-through text from the reverse side of the page.

ad vitam Cameracensium adveniens
literarum aliquando adesset
ille ad captandum se a Lyo-
nis submissum datur, arperit
aliquando, quomodo non modo stu-
dia hominum Magistrum se pro-
fitebatur, Verum communis
humanitas postularet, cum
a se rejecerat: quare ejus arpe-
ritate offensus ita postea Lyonio
se dedit, ut plurimum eum rebus
contra Robertellum jureret.
Nam et alij Poloni ejus con-
ciliandis et in scriptis quibus
non modo Magistri ipsi, de facto-
res eorundem mutuo quod se laeser-
ebant, magno uni ei fuit, maxime
tamen cum utraqque factio suum

alteri Senatui Veneto seu
Triumviri literarijs, publi-
cè commendaret, ut Robertus
de Sigonius præferretur, arti-
ficio quodam perferit.
Cum n. Robertellianorum pa-
tium, qui universa schola noie
Robertellum condendarent,
duo Venetiar missi essent, Za-
mosiiq; diversarum partium le-
gatione suscepta, complurib;
quos visum fuit sibi adjuv;
singulis singularum nationum
q; Legatis nomina imposuerat
contra quos cum duo soli pro-
disserent, in eam opinionem tem-
perata adduxerunt, ut Sigonius ogy-
xete, exteraq; septem nationes
comendaret, Robertello duo
soli favere viderentur
Si

Simili fere artificio Rectoratum
m. deinde, à Germana natione,
non minus nihil tale expertum
quam indignante, ad se trans-
tulit atq. ita gessit, ut in hoc quoq.
cave ingenium tum industria
ejus mae tum eluterent. --

Ceteroquin Patavij ita versaba-
tur, ut cum doctissimis viris audi-
endis, tum optimis auctoribus
legendis omne tempus trans-
mitteret. Cumq. nulli omnino in
omni genere disciplinarum ex
vetustioribus praesentim auctor esset
quem non studiosissime cognosceret
eodem tempore id ta. assecutus
fuit quod merito mae felicitas
sibi sibi ducebat, ut Luthe-
ri dogmatibus, quae à Patre si-
bi tradita essent, relictis, unus

Cum reliquarum optimarum artium,
scientiarum, religionem in simul
Catholicam amplecteretur
eandem semet adeptam
non modo summa gratia, Verum
tanto in studio, ad mortem usque
coheret, et privati in hominis
Xani officijs non contentus, nihil
sum fere, quod modo in privato
homine praestari posset Sacer-
dotis in officium premittere-
ret. Per item tempus, studiis
que, autorum optimorum lectioni
totus deditus, inter ipsas in
litteras Veram Reip. administrationem
assidue meditans, ad
eam omnia studia referebat
ad eam se parabat, securus
quam alij vulgo facere solent
qui

quos in aulis ac publicis mune-
riis positi, quod gerere ea
debeant, discunt. — Scripsit
tum et Senatu Romano libros
duos, quos etsi adolescenti ad m.
edidit, quoniam et elegantiam ser-
monis Latini et omnem omnis li-
berationis literaturae, maxime tam
historiae emulitatem antiquitatis
cognitione iudiciorum De Rep.
tum valuerit, non difficulter
ex ipso iudicari potest.

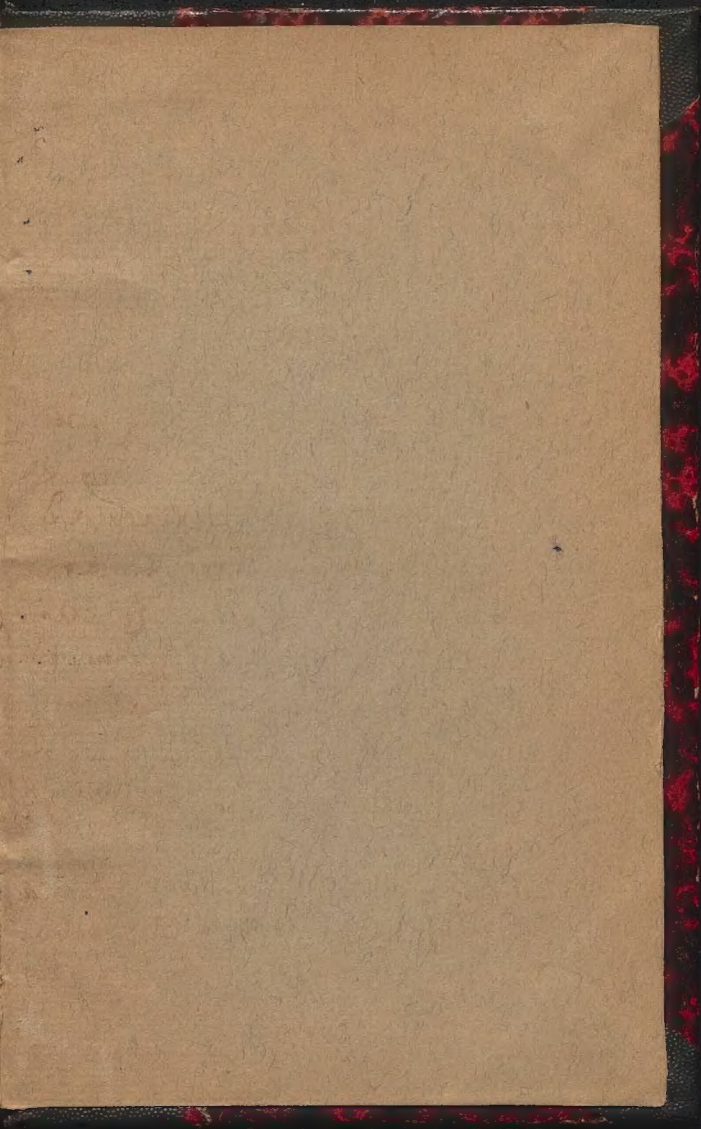
Rediit inde in patriam, jam an-
te quidem expertum ab ineunte
aetate de eo conceptam, tum fa-
miliam suam ac celebrare omnium magnam
suum dignissimum Augustum et ele-
gantioris ingenii et exquisiti ju-
dicii Rex, itemque acerrimus inge-
niorum estimator promotor, cum

cum alijs Patrem ejus ob
virtutem eximiam in Reip.
merita summo favore prosequeret
ipsum qđ mox in Cancellarij famili-
am suam recepit, ut tñ cum li-
beralibz artibz usum ejungeret, qđ
mox perfecta deum sapientia
esse solet, apud Petrum Mysko-
vium Senatorem et Grace et La-
tine doctissimum et tñ Vice-Cancel-
larium, secretarij loco in Cancellar-
ia eum esse voluit. Prima har-
um principum in regno huius Libera-
ad rempublicam audentibz no-
bilibz esse solet, in qua, cum ipsa
sit magna Reip. pars sit, non
solum scribendo, negotia tractando,
ingenij sui specimen edunt, idem

idem exercent. Penum ab his
deinde ministris, & in Rep. me-
ritis ad altiores honores proventi, nec
enq. soripes Reip. quidam, ac publicum
negotiorum ignari in Senatu veniunt
Quo loco ita non parum fuit, ut ingenium
mirarentur, industriam agnosceret oēs
Maximè in eo loco curatio oblata
ei fuit, quā et industria sua specimen
ederet, et una cum grā Apis
summum Reip. usum consequeretur
Tabularium publicum, in q. omnia mo-
numenta publica, ut foedera cum
vicinis Principibus ac populis instituta
controversia q. cum ydem aliq.
int. essent, Legatos tractatūq. oēs
liteni comprehensa - et jura an-
servant, à Comen. ante multos
annos aliq., nec satij accurate re-
visum.

Regi. & Magnatibus ac Sen-
 natui ignotum quod erat. itaq-
 ut publice ejus rei cura aliis
 demandaretur. placuit, qui publica
 omnia monumenta inspecta digere-
 ret, rationemq; eorum cum esset relle-
 re. Ad quam rem, cum et fides &
 maximum ingenium summamq; pru-
 dentia requireretur, Consilio ex
 omnibus rotissimum delecto ad
 eam fuit. Cracoviciq; in arce
 ubi monumenta publicè servantur, cum
 per triennium, huius rei operam dedi-
 set, utinam studio ac Labore
 perfecit, ut scripta omnia quae ab ali-
 quot saeculis accumulata, & antea
 autem ac situm, prae corrupta, prae
 difficillima lectu essent, ipse non solum
 diligenter perlegeret, verum simul or-
 gta eorum summarè connotaret. dige-
 ret, ordinaret suis locis, ut primum
 quod intuitu ac magis negotio re-
 periri possent.

Hieronymus Polonus
 eam
 finit, quod & antea
 Hieronymus Polonus
 deinde eam finit

Biblioteka Jagiellońska

stdr0018047

